

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Katja Järvenpää

”Kyllä moni tippuisi kelkasta aiemmin jo pois”

Arjen kokemuksia oppivelvollisuuden nostosta TUVA-koulutuksessa

Opinnäytetyö
Syksy 2025
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Katja Järvenpää

Työn nimi alaotsikoinen: "Kyllä moni tippuisi kelkasta aiemmin jo pois":

Arjen kokemuksia oppivelvollisuuden nostosta TUVA-koulutuksessa

Ohjaaja: Anu Aalto

Vuosi: 2025

Sivumäärä: 48

Liitteiden lukumäärä: 1

Vuonna 2021 Suomessa toteutettiin koulutuspoliittinen uudistus, jossa oppivelvollisuusikä nostettiin 18 ikävuoteen. Samalla käyttöön otettiin maksuton toisen asteen koulutus, joka ulottuu myös tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA). Tämä opinnäytetyö tarkastelee, miten oppivelvollisuuden laajentaminen on vaikuttanut TUVA-koulutuksen arkeen ja millaisia kokemuksia henkilöstöllä on uudistuksen vaikutuksista.

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa siitä, miten oppivelvollisuusiän noston vaikutukset näkyvät TUVA-koulutuksessa erityisesti osallisuuden, koulukuntoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmista. Tutkimus toteutettiin laadullisena haastattelututkimuksena, jossa kuusi TUVA-koulutuksen työntekijää Seinäjoen Sedusta tuovat ilmi näkemyksistään. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin ja teemoittelun avulla.

Tuloksissa korostuvat koulukuntoisuuden heikkeneminen, opiskelijoiden motivaation puute ja riittämättömät resurssit. TUVA-koulutukseen ohjautuu yhä enemmän opiskelijoita, jotka eivät ole koulukuntoisia tai motivoituneita, mikä kuormittaa henkilöstöä ja vaikuttaa ryhmän dynamiikkaan. Toisaalta TUVA toimii tärkeänä turvaverkkona, joka estää nuoria tippumasta kokonaan koulutuksen ulkopuolelle. Koulutuksen asema on vahvistunut, ja moniammatillinen yhteistyö on tiivistynyt.

Johtopäätöksissä todetaan, että TUVA-koulutuksen rooli on muuttunut merkittävästi. Jotta koulutusmuoto voi vastata kasvaviin ja moninaisiin tarpeisiin, sen rakenteita, resursseja ja toimintamalleja tulee kehittää edelleen. Tulokset tukevat aiempia tutkimuksia, joissa korostetaan yksilöllisen tuen ja moniammatillisen yhteistyön merkitystä nivelvaiheen koulutuksessa.

Tutkimus nostaa esiin jatkotutkimuksen tarpeen koulukuntoisuuden juurisista ja konkreettisista keinoista sen vahvistamiseksi nivelvaiheen koulutuksessa

¹ Asiasanat: oppivelvollisuus, TUVA-koulutus, koulukuntoisuus, osallisuus, syrjäytymisen ehkäisy

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Bachelor of Social Services

Author: Katja Järvenpää

Title of thesis: “Many would have fallen off the wagon much earlier”: Everyday experiences of the extension of compulsory education in TUVA training

Supervisor: Anu Aalto

Year: 2025

Number of pages: 48

Number of appendices: 1

In 2021, Finland implemented a major educational reform by raising the compulsory education age to 18. This reform also introduced free upper secondary education, extending to transitional programmes such as preparatory education for vocational and general upper secondary studies (TUVA). This thesis explores how the reform has affected the everyday practices of TUVA education and how staff members perceive its impact.

The study aims to generate new knowledge about the effects of extended compulsory education on TUVA training, particularly regarding student inclusion, school readiness, and the prevention of social exclusion. The research was conducted as a qualitative interview study involving six professionals working in TUVA at Sedu in Seinäjoki. The data was analyzed using data-driven content analysis and thematic coding.

The findings highlight several challenges, including declines in students' school readiness, a lack of motivation, and insufficient resources. TUVA now serves a growing number of students who are not ready or willing to engage in education, which strains staff and affects group dynamics. However, TUVA also acts as a safety net, preventing young people from falling entirely outside the education system. The status of TUVA has strengthened, and multidisciplinary cooperation has intensified.

The study concludes that TUVA education has evolved into a more comprehensive support system for youth. To meet increasing and diverse needs, its structures, resources, and practices must be further developed. The results align with previous studies, which emphasize the importance of individual support and cross-sectoral collaboration in transitional education.

The study highlights the need for further research into the underlying causes of weakened school readiness and concrete measures to strengthen it in transitional education.

¹ Keywords: compulsory education, TUVA education, school readiness, inclusion, marginalization

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvioluettelo	6
1 JOHDANTO	7
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITE.....	8
2.1 Tutkimuskysymykset ja tavoite, yhteistyötaho	8
2.2 Aiemmat tutkimukset	9
3 TUVAKOULUTUKSEN KONTEKSTI: KÄSITTEET JA ILMIÖT OPPIVELVOLLISUUSUUDISTUKSEN VALOSSA	11
3.1 Kouluikäymättömyys	11
3.2 Koulukuntoisuus	12
3.3 Osallisuus ja valtaistuminen	13
3.4 Syrjäytyminen ja marginaalisuus	15
3.5 Ryhmä, ryhmäytyminen.....	17
4 OPPIVELVOLLISUUDEN LAAJENTAMINEN.....	18
5 TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVA KOULUTUS (TUVAKOULUTUS).....	20
5.1 TUVAKOULUTUS NUMEROINA	20
5.2 Asiakasprosessi	21
5.3 Tavoitteet	23
5.4 Työmenetelmät.....	23
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	25
6.1 Käytetyt aineistonkeruumenetelmät	25
6.2 Haastattelukysymysten runko	26
6.3 Tutkimusaineiston kerääminen.....	27
6.4 Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi.....	27
6.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	30
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET	32
7.1 Koulukuntoisuuden heikkeneminen ja yksilöllisten tukitarpeiden kasvu	32

7.2	Motivaation ja sitoutumisen sekä ryhmäytymisen haasteet oppivelvollisuuden kontekstissa.....	34
7.3	Resurssit ja rakenteet.....	36
7.4	Kiinnittyminen jonnekin.....	38
7.5	Yhteistyö tiivistynyt, käytänteet tiivistynyt muualla.....	40
7.6	Tulosten yhteenveto	41
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
9	POHDINTA.....	46
	LÄHTEET	49
	LIITTEET	55

Kuva-, kuvioluettelo

Kuva 1. Keskeiset työmenetelmät.....	23
Kuva 2. Esimerkki aineiston analyysistä.....	29
Kuva 3. Keskeiset tutkimustulokset.....	41
Kuvio 1. TUVA-koulutuksen asiakasprosessi Seinäjoella.....	22

1 JOHDANTO

Vuonna 2021 Suomessa toteutettiin merkittävä koulutuspoliittinen uudistus, jossa oppivelvollisuusikä nostettiin 18 ikävuoteen (Opetusalan ammattijärjestö OAJ, i.a.). Uudistuksen tavoitteena oli parantaa nuorten koulutustasoa, ehkäistä syrjäytymistä ja vahvistaa osallisuutta yhteiskunnassa. Samalla käyttöön otettiin maksuton toisen asteen koulutus, joka ulottuu myös nivelvaiheen koulutuksiin, kuten tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA).

TUVA-koulutus on suunnattu nuorille, jotka tarvitsevat lisävalmiuksia ennen siirtymistä ammatilliseen koulutukseen tai lukiokoulutukseen (Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM, 2022). Tämän opinnäytetyön tutkimuksen, sekä aiempien tutkimusten perusteella, oppivelvollisuuden laajentaminen on lisännyt TUVA-koulutuksen merkitystä osana koulutuspolkua, mutta samalla se on tuonut uusia haasteita ja odotuksia koulutuksen järjestäjille, opettajille ja opiskelijoille. TUVA-koulutus toimii paitsi koulutuksellisenä myös sosiaalisena tukirakenteena, jossa ryhmäytyminen, osallisuus ja yksilöllinen ohjaus ovat keskeisiä elementtejä syrjäytymisen ehkäisyssä.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan, miten oppivelvollisuuden laajentaminen on vaikuttanut TUVA-koulutuksen arkeen. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisia kokemuksia TUVA-koulutuksen henkilöstöllä on uudistuksen vaikutuksista opiskelijoiden osallisuuteen, ryhmäytymiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Tutkimus toteutetaan laadullisena haastattelututkimuksena, jossa kuusi TUVA-koulutuksen ammattilaista tuovat ilmi näkemyksiään ja kokemuksiaan.

Tutkimusaihe on ajankohtainen ja yhteiskunnallisesti merkittävä, sillä se kytkeytyy suoraan nuorten hyvinvointiin, koulutukselliseen tasa-arvoon ja koulutusjärjestelmän kehittämiseen (YLE, 2024; Helsingin Sanomat, 2025; Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM), 2025). Tulokset voivat tarjota arvokasta tietoa TUVA-koulutuksen kehittämistyöhön sekä tukea koulutuspoliittista päätöksentekoa.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITE

Tässä pääluvussa esitellään opinnäytetyön tausta eli aiheen valinta, tutkimuksen tavoite sekä tutkimuskysymykset. Alaluvussa 2.2 esitellään aiheesta aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Opinnäytetyö liittyy oppivelvollisuuden nostoon, joka on yksi viime vuosien merkittävimmistä koulutuspoliittisista uudistuksista Suomessa. Uudistuksen tavoitteena on varmistaa, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon, mikä edistää koulutuksellista tasa-arvoa ja ehkäisee syrjäytymistä. Tämä muutos on vaikuttanut suoraan TUVA-koulutukseen, joka toimii nivelvaiheen koulutuksena peruskoulun ja toisen asteen välissä. Opinnäytetyön aihe syntyi käytännön työstä TUVA-ohjaajana, jossa tutkija havainnoi oppivelvollisuuden muutoksia arjessa: heräsi tarve tutkia aihetta syvemmin, jotta toimintaa ja TUVA-koulutusta voidaan kehittää palvelemaan paremmin tulevia opiskelijoita, sekä henkilökuntaa.

2.1 Tutkimuskysymykset ja tavoite, yhteistyötaho

Tutkimuksella on haluttu selvittää, miten oppivelvollisuuden nostaminen on näkynyt TUVA-koulutuksen arjessa ja miten työntekijät kokevat lakiuudistuksen vaikuttaneen TUVA-koulutukseen. Tutkimuksen tulosten avulla TUVA-koulutusta voidaan kehittää ja muuttunut tilanne voidaan ottaa paremmin huomioon toimintaa ja opetusta suunniteltaessa. Tavoitteena on tuottaa uutta tietoa siitä, miten oppivelvollisuuden noston vaikutukset koetaan TUVA-koulutuksessa.

Tutkimuskysymykset:

- Miten oppivelvollisuuden nosto on vaikuttanut TUVA-koulutukseen?
- Millaisia haasteita ja mahdollisuuksia muutos on tuonut?

Tämän opinnäytetyön yhteistyötahona on toiminut Koulutuskeskus Sedu ja sen järjestämä tutkintokoulutukseen valmentava (TUVA) -koulutus. Koulutuskeskus Sedu on Seinäjoen koulutuskuntayhtymän ylläpitämä ammatillista koulutusta tarjoava organisaatio (Koulutuskeskus Sedu, i. a.). Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu on maakunnallinen ammatillisen koulutuksen järjestäjä, jonka järjestämislupa mahdollistaa järjestää koulutusta 90 tutkintoon.

Seinäjoen TUVA-koulutuksessa työskenteli tutkimushetkellä neljä opettajaa ja kolme ohjaajaa sekä opinto-ohjaaja (M. Länsikallio, henkilökohtainen tiedonanto, 19.12.2024). Koulutuskeskus Sedu järjestää TUVA-koulutusta myös muilla kampuksilla: Lapualla, Kurikassa ja Ähtäriässä, mutta toimintatavat eri yksiköissä vaihtelevat suuresti, kuten myös opiskelijamäärät,

joten tutkimukseen valikoitui vain Seinäjoen TUVA-koulutuksen työntekijät, jotta pystyttiin eliminoimaan mitkä vastausten eroista esimerkiksi johtuvat vaikkapa oppivelvollisuuden nostosta ja mikä siitä, että maakunnassa TUVA-koulutusta toteutetaan eri menetelmiä hyödyntäen.

2.2 Aiemmat tutkimukset

Helmikuussa 2022 Opetusalan ammattijärjestö OAJ järjesti kyselyn oppivelvollisuuden laajentumisesta jäsenilleen, johon vastasi yhteensä noin 3500 perusopetuksen, toisen asteen opettajaa tai esihenkilöä, joista ammatillisen koulutuksen oppivelvollisuuskyselyyn vastasi 640 henkilöä (Opetusalan ammattijärjestö (OAJ), 2022, s. 3). Heidän keski-ikänsä oli 52,8 vuotta, työkokemusta oli keskimäärin 19 vuotta ja suomenkielisiä heistä oli 99 prosenttia (mts. s. 18). Vastausten perusteella koetaan, että uudistuksesta ei ollut saatu tarpeeksi tietoa etukäteen. Opiskelijoiden käyttäytymisessä oli huomattu muutosta niin käytöshäiriöiden lisääntymisenä, että motivaation laskuna. Koronaepidemian negatiivisia vaikutuksia opiskeluun ja opiskelijoiden ja henkilökunnan hyvinvointiin ei voitu erottaa vastaajien kokemuksista. Vastaajat kokevat, että työn kuormitus oli lisääntynyt ja resurssit olivat riittämättömiä (mts. s. 37). Vastaajista 73 % vastasi, että myös vuonna 2022 tarvitaan määräaikaikaisella lisärahoituksella palkattuja työntekijöitä, ja vain 4 % ei koe sen olevan tarpeen (mt. s.19). Tutkimus keskittyi selvästi enemmän henkilöstön kokemuksiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (Owal Group Oy, 2024, s.3, 6) selvityksessä kysyttiin opetus- ja ohjaushenkilöstöltä TUVA-koulutuksen toimivuudesta. Kyselyyn osallistui opetus- ja ohjaushenkilöstöä (n=368), opiskeluhuollon henkilöstöä (n=62) ja koulutuksen järjestäjiä (n=57). Vastaajat kokevat oppivelvollisuus uudistuksen lisänneen koulutuksen merkitystä, mutta myös kuormittaneen rakenteita (Owal Group Oy, 2024, s.3, 6). Koulutuksen merkityksen kasvu näkyy erityisesti laajentuneessa kohderyhmässä: TUVA-koulutus toimii ratkaisuna tilanteissa, joissa nuori ei ole saanut opiskelupaikkaa tai ei ole valmis siirtymään alaopintoihin esimerkiksi moninaisten tuen tarpeiden tai kielitaidon puutteiden takia. Tämä on aiheuttanut henkilöstön kuormittumista, sillä opiskelijoiden yksilölliset tarpeet vievät aikaa, ja hallinnollinen työ kuten raportointi ja yhteistyö lähettävien koulujen ja opiskeluhuollon kanssa on lisääntynyt.

Oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutuksia ja TUVA-koulutuksen roolia on tarkasteltu Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) tuoreessa tutkimuksessa, jossa analysoitiin ensimmäistä kertaa laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluneiden nuorten koulutuspolkuja (Kilpeläinen & Rumpu, 2025). Tutkimus keskittyi erityisesti koulutuksen ulkopuolelle jääneisiin

nuoriin eli niin sanottuihin koulupudokkaihin. TUVA-koulutus on muodostunut keskeiseksi nivelvaiheen koulutukseksi niille nuorille, jotka eivät ole vielä valmiita siirtymään tutkintokoulutukseen. TUVA-koulutus tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa opiskeluvalmiuksia ja löytää oma koulutuspolku (Kilpeläinen & Rumpu, 2025, s.15–16).

Kilpeläisen ja Rummun (2025, s.16) mukaan oppivelvollisuus uudistus ei yksin riitä ehkäisemään koulupudokkuutta. Erityisesti pojat ja vieraskieliset nuoret ovat ylliedustettuina koulutuksen ulkopuolelle jääneiden joukossa. Lisäksi tutkimuksessa havaittiin, että erityisen tuen tarve on suuri, mutta tukitoimien saatavuus ja laatu vaihtelevat merkittävästi eri koulutuksen järjestäjien välillä. Tämä asettaa haasteita koulutuksellisen tasa-arvon toteutumiselle. Tutkimus korostaa tarvetta kehittää nivelvaiheen koulutuksia, kuten TUVAA, entistä vahvemmin osaksi koulutusjärjestelmää ja lisäksi se painottaa moniammatillisen yhteistyön ja yksilöllisen ohjauksen merkitystä koulupudokkuuden ehkäisyssä.

Ahtiainen, Pulkkinen ja Jahnukainen (2021) ovat tarkastelleet oppivelvollisuusiän nostoa osana laajempia koulutuspoliittisia uudistuksia, jotka ovat vaikuttaneet erityisesti inklusiivisen ja erityisopetuksen rakenteisiin. Heidän mukaansa uudistus on lisännyt tarvetta varhaiseen puuttumiseen, moniammatilliseen yhteistyöhön ja yksilöllisiin tukitoimiin (Ahtiainen ym., 2021, s. 3). Tutkimuksessa tuodaan esiin, että pelkkä oppivelvollisuuden laajentaminen ei riitä ehkäisemään koulupudokkuutta tai takaamaan koulutuksellista tasa-arvoa, vaan tarvitaan rakenteellista tukea ja selkeitä toimintamalleja, jotta nuoret voivat kiinnittyä koulutuspolulle ja saada tarvitsemansa tuen (Ahtiainen ym., 2021, s. 8).

3 TUVA-koulutuksen konteksti: käsitteet ja ilmiöt oppivelvollisuusudistuksen valossa

Tässä pääluvussa kuvaillaan käsitteitä, jotka liittyvät olennaisesti sekä oppivelvollisuuslain tavoitteiden ymmärtämiseen että TUVA-koulutuksen ymmärtämiseen.

3.1 Kouluakäymättömyys

Säännöllinen koulunkäynti on oleellinen osa nuoren elämää, joka vaikuttaa merkittävästi sekä akateemiseen suoriutumiseen että sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen (Määttä ym., 2020, s. 7–8; Klein & Sosu, 2024, s. 59). Kouluakäymättömyys käsitteenä pitää sisällään erilaisia muotoja siitä, ettei koululainen tai opiskelija käy koulua (Määttä ym., 2020, s. 7–8). Siihen liittyvät niin koulunkäynnin ongelmat, koulusta kieltäytyminen, luvattomat poissaolot ja koulusta vetäytyminen kuin myös kouluympäristön syrjäyttämät (Palmu ym., 2020). Kouluakäymättömien oppilaiden määrä ei ole suuri, mutta se on hyvin vaikeasti tavoitettava joukko.

Kouluakäymättömyys on ilmiö, josta aiheutuu sekä oppilaalle, että tämän lähiympäristölle ja myös koululle sekä yhteiskunnalle sekä lyhyt- että pitkäaikaisia ongelmia (Määttä ym., 2020, s. 7–8). Pitkäaikainen kouluakäymättömyys voi johtaa koulupudokkuuteen, joka puolestaan lisää riskiä työllistymis-, talous- ja terveysongelmiin sekä rikollisuuteen aikuisuudessa. Lisäksi se kasvattaa yhteiskunnan taloudellisia kustannuksia pitkällä aikavälillä (Määttä ym., 2020, s. 7–8; Hilli ym., 2017, s. 673).

Koulupoissaolojen taustalla voi olla monia yksilöllisiä ja ympäristöön liittyviä tekijöitä (Pelkonen & Virtanen, 2023; Klein & Sosu, 2024, s. 59–60). Yksilöllisiin syihin liittyvät esimerkiksi nuoren terveydentila, mielenterveys, persoonallisuus, motivaatio ja kiinnittyminen kouluun. Myös sukupuoli, vähemmistötausta ja digitaalisessa ympäristössä toimiminen voivat vaikuttaa. Ympäristötekijöitä ovat muun muassa perheen tilanne, vertaisryhmät, koulun ilmapiiri ja yhteiskunnalliset olosuhteet. Näiden tekijöiden yhteisvaikutus voi heikentää nuoren koulu kiinnittymistä ja lisätä poissaoloja.

TUVA-koulutuksessa kohdataan yhä useammin opiskelijoita, joilla on taustalla koulukieltäytymistä tai pitkiä poissaoloja (Owal Group, 2024, s. 46). Hammond-Price ym. (2025, Does the guidance include recommendations for intervention? -kappale) korostavat, että emotionaalisesti perusteltu koulukieltäytyminen (EBSA) ei ole kurinpidollinen ongelma, vaan monisyinen ilmiö, joka vaatii yksilöllistä tukea ja moniammatillista yhteistyötä. TUVA-koulutus voi toimia

tärkeänä nivelvaiheen koulutuksena, jossa opiskelijalle rakennetaan turvallinen ja ymmärtävä oppimisympäristö, joka mahdollistaa asteittaisen kiinnittymisen takaisin koulutuspolulle.

3.2 Koulukuntoisuus

Koulukuntoisuus viittaa nuoren kokonaisvaltaiseen valmiuteen osallistua koulutukseen ja selviytyä koulun arjesta (Suomen Vanhempainliitto, 2019). Se ei ole pelkästään yksilön ominaisuus, vaan myös koulun ja yhteiskunnan vastuulla oleva kokonaisuus, joka rakentuu fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista valmiuksista sekä ympäristön tarjoamasta tuesta. Koulukuntoisuus (school readiness) on kansainvälisesti määritelty kokonaisvaltaiseksi käsitteeksi, joka kattaa lapsen, koulun ja perheen valmiudet koulutuksen aloitukseen (UNICEF, 2012, s. 6).

Koulukuntoisuus koostuu kolmesta toisiinsa liittyvästä ulottuvuudesta: lapsen valmius kouluun, koulun valmius vastaanottaa lapsia ja perheiden ja yhteisöjen valmius tukea koulutusta (UNICEF, 2012, s. 4–6). Se ei ole vain yksilön ominaisuus, vaan yhteiskunnallinen tavoite, joka edellyttää monialaista yhteistyötä ja varhaista tukea. Laadukas varhaiskasvatus, perheiden osallistaminen ja koulun valmius ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat lapsen koulukuntoisuuteen ja myöhempään koulumenestykseen. Kansainvälisesti tutkimukset keskittyvät nimenomaan lapsen valmiuksiin aloittaa ja käydä koulua, eikä niinkään nuoren koulukuntoisuuteen, mutta kaikissa korostuu perheen ja koulun ja yhteiskunnan yhteistyö, eikä yksilön omat haasteet.

TUVA-koulutuksessa koulukuntoisuus näkyy esimerkiksi opiskelijan kyvyssä sitoutua opintoihin, toimia ryhmässä, hyödyntää ohjausta ja hallita arjen taitoja (Owal Group Oy, 2024, s. 7). Monilla TUVA-opiskelijoilla koulukuntoisuus voi olla heikentynyt esimerkiksi aiempien koulukokemusten, oppimisen haasteiden tai elämänhallinnan vaikeuksien vuoksi. Tällöin koulukuntoisuuden tukeminen on keskeinen osa koulutuksen tavoitteita ja syrjäytymisen ehkäisyä.

Koulukuntoisuuden vahvistaminen edellyttää yksilöllistä ohjausta, turvallista oppimisympäristöä ja mahdollisuutta rakentaa luottamusta koulu yhteisöön (Myllykoski-Laine ym., 2024). Ryhmätoiminta, osallisuuden kokemukset ja positiivinen pedagogiikka ovat keskeisiä keinoja tukea koulukuntoisuutta. Kun opiskelija tuntee kuuluvansa ryhmään ja saa tukea omien vahvuuksiensa tunnistamiseen, hänen motivaationsa ja sitoutumisensa koulutukseen

vahvistuvat TUVA-koulutus on tästäkin syystä tärkeä nivelvaihe oppivelvollisella, joka ei ole valmis suorittamaan opintoja toisella asteella.

Koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi lasten koulukuntoisuuteen (González ym., 2022, s. 910–924; Pöysä ym., 2024, s. s. 4032–4034) Varhaiskasvatuksen keskeytykset, sosiaalisten kontaktien väheneminen ja perheiden lisääntynyt stressi ovat heikentäneet lasten kognitiivista, sosiaalista ja emotionaalista kehitystä (González ym., 2022, s. 910–924). Koulukuntoisuuden heikkeneminen näkyy muun muassa puutteina kielitaidossa, keskittymiskyvyssä ja ryhmässä toimimisen taidoissa: tämä korostaa varhaisen tuen ja yhteiskunnan roolia koulupolun turvaamisessa. Riskiryhmään kuuluvat varsinkin erityistä tukea tarvitsevat, pojat, sekä perheet, joissa vanhemmat ovat vähemmän koulutettuja (Pöysä ym., 2024, s. 4039). Tutkimukset keskittyvät varhaislapsuuteen (González ym., 2022) ja peruskoulun alaluokille (Pöysä ym., 2024), mutta ne tarjoavat ymmärrystä myös nuorten koulukuntoisuuden haasteisiin nivelvaiheen koulutuksessa, jossa koronan jälkivaikutukset voivat näkyä koulukuntoisuuden heikkenemisenä.

3.3 Osallisuus ja valtaistuminen

Osallisuus on keskeinen käsite kasvatuksessa ja koulutuksessa, ja sen merkitys korostuu erityisesti nivelvaiheen koulutuksissa, kuten TUVA-koulutuksessa (Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL), 2023). Osallisuus voidaan määritellä yksilön kokemukseksi kuulumisesta yhteisöön, mahdollisuudesta vaikuttaa omaan elämäänsä ja yhteisiin asioihin sekä tulla kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään. Osallisuus rakentuu vuorovaikutuksessa ja ilmenee esimerkiksi kuulluksi tulemisena, vaikuttamismahdollisuuksina ja yhteisöön kuulumisen kokemuksena (Isola ym., 2017, s. 29–31). Osallisuus ei ole vain yksilön kokemus, vaan se kytkeytyy myös rakenteellisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka mahdollistavat tai estävät osallistumisen.

Osallisuuden toteutuminen TUVA-koulutuksessa on erityisen tärkeää, koska opiskelijat tulevat hyvin erilaisista taustoista ja monilla heistä on tuen tarpeita oppimisessa, elämänhallinnassa ja opiskelutaidoissa (Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM), i.a.-a). Osallisuus voi TUVA-kontekstissa tarkoittaa esimerkiksi sitä, että opiskelija saa vaikuttaa omaan opintopolkuunsa, osallistua opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen sekä saada tarvitsemansa tuen ja ohjauksen.

Osallisuuden kokemuksella on suora yhteys hyvinvointiin, motivaatioon ja oppimiseen (Isola ym., 2017, s. 29–31). Matalan osallisuuden kokemukset voivat johtaa psyykkiseen kuormittumiseen ja syrjäytymisen riskiin (Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL), 2023). TUVA-koulutuksen tavoitteena onkin rakentaa yksilöllisiä opintopolkuja, joissa opiskelijan osallisuus toteutuu aidosti ja hän saa mahdollisuuden vaikuttaa omaan koulutuspolkuunsa (Jussila, 2022, TUVA-koulutuksen merkitys -kappale).

Oppilaiden osallisuutta voidaan tarkastella myös koulun arjessa: osallisuus rakentuu turvallisesta ilmapiiristä, opettajan roolista mahdollistajana sekä konkreettisista vaikuttamisen mahdollisuuksista, kuten keskustelusta, neuvottelusta ja äänestämisestä (Toukola, 2017, s. 52–56). TUVA-koulutuksessa nämä elementit voivat näkyä esimerkiksi henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisessa, valinnaisten opintojen valinnassa ja opiskelijan osallistumisessa koulutuksen kehittämiseen. Osallisuuden edistäminen TUVA-koulutuksessa edellyttää myös rakenteellisia muutoksia. Nykyinen lainsäädäntö ei takaa riittävää oppimisen tukea kaikille TUVA-opiskelijoille, vaikka valtaosa heistä arvioidaan olevan tuen tarpeessa. OAJ:n selvityksen tuo ilmi, että vain noin 16 % TUVA-opiskelijoista saa erityisen tuen päätöksen, vaikka tarve on huomattavasti suurempi (Lehikoinen, 2025).

Hokkanen (2017, s.333–334) kirjoittaa artikkelissaan Empowerment valtaistumisen ja voimaantumisen dialogina, että ”yhteiskuntaan voidaan tehdä muutoksia vain valtaistumisen kautta”. Hän kuvailee valtaistumisen olevan tie, jota matkatessa saadaan pitkäkestoisia, kattavia ratkaisuja, jotka eivät ainoastaan poista vallattomuuden tunnetta siinä hetkessä, mutta myös tulevaisuudessa vastaavassa tilanteessa olevilta. Hän kuvaa myös, että valtaistava toiminta sisältää myös voimaannuttavia tekijöitä. Ihmisen vallantunto sekä kokemus siitä, että hänellä on mahdollisuus käyttää valtaa lisäävät pystyvyyttä ja osaamista.

Osallisuus on sitä, että yksilö pystyy vaikuttamaan omaan elämäänsä ja mahdollisuuksiinsa, sekä myös toimintoihin ja palveluihin sekä (joihinkin) yhteisiin asioihin: osallisena henkilö kuuluu ja liittyy erilaisiin vuorovaikutussuhteisiin, jotka lisäävät hyvinvointia ja elämän merkityksellisyyttä (Isola ym., 2017; World Bank, i.a.). Osallisuuden määrittely ja mittaaminen on vaikeaa, sillä osallisuus tapahtuu ihmisen välisessä vuorovaikutuksessa, esimerkiksi katseissa, kosketuksessa ja käytetyssä kielessä (Isola ym., 2017).

Osallisuus koulutuksessa ja opinnoissa voidaan nähdä moniulotteisena ilmiönä, joka ei rajoitu pelkkään fyysiseen läsnäoloon, vaan sisältää aktiivisen osallistumisen, kuulluksi tuleminen ja

vaikutusmahdollisuudet (Kolleck, 2025, s. 630–631). Kolmitasoinen viitekehys inklusiivisen koulun kehittämiseksi on yksilötason kokemukset, koulun pedagogiset käytännöt ja yhteiskunnalliset rakenteet. Osallisuuden vahvistaminen edellyttää verkostopohjaista yhteistyötä ja inklusiivista pedagogiikkaa, jotta jokainen oppilas voi kokea yhteenkuuluvuutta ja toimijuutta (Kolleck, 2025, s. 640). Tämä on keskeinen ajatus myös TUVA-koulutuksessa, jossa opiskelijoiden osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet tukevat motivaatiota ja ehkäisevät syrjäytymistä tärkeässä koulutuksen nivelvaiheessa.

Osallisuuden kokemukseen koulutuksesta puhuttaessa liittyy myös opiskelijan motivaatio: Jos nuori kokee tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja saavansa vaikuttaa omaan opintopolkuunsa, hänen motivaationsa vahvistuu (Deci & Ryan, 2000). Decin ja Ryanin (2000) tutkimusartikkelissa selitetään itsemääräämisteoria. Sen mukaan sisäinen motivaatio syntyy tarvitaan kolme psykologista perustarvetta: autonomia, pätevyyden kokemus ja yhteenkuuluvuus. TUVA-koulutuksessa nämä tarpeet voivat toteutua esimerkiksi silloin, kun opiskelija saa osallistua opetuksen suunnitteluun (autonomia), kokee onnistumisia ja saa tukea oppimisessaan (pätevyys), sekä tuntee kuuluvansa ryhmään ja tulee kohdatuksi (yhteenkuuluvuus).

3.4 Syrjäytyminen ja marginaalisuus

Edellisessä kappaleessa avatun osallisuuden ja valtaistumisen vastapuolena on syrjäytyminen ja yksi keskeisistä syistä tai siihen johtavista tekijöistä on koulutuksen ja/tai työelämän ulkopuolelle jääminen (Lehtonen & Kallunki, 2013. 128–135). Syrjäytyminen voidaan nähdä osallisuuden puuttumisena.

Oppivelvollisuusiän nostaminen 18 vuoteen on ollut keskeinen poliittinen toimi syrjäytymisen ehkäisemiseksi (Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM), i.a.-b). Tavoitteena on ollut varmistaa, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon, mikä parantaa heidän mahdollisuuksiaan työllistyä ja osallistua yhteiskuntaan (Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM), i.a.-b). Koulutuksen puute on yksi merkittävimmistä syrjäytymisen taustatekijöistä, ja erityisesti matalan pohjakoulutuksen omaavat nuoret ovat vaarassa jäädä työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle (Niilola, 2025).

Syrjäytyminen ja marginalisaatio ovat moniulotteisia ilmiöitä, jotka heijastavat yksilöiden ja ryhmien asemaa yhteiskunnassa (Ahtaanluoma-Kettunen, 2023, s. 35–37). Syrjäytyminen voidaan ajatella prosessina, jossa yksilö jää yhteiskunnan ulkopuolelle useilla elämän osa-

alueilla: koulutuksessa, työelämässä, sosiaalisissa suhteissa ja päätöksenteossa. Marginalisaatio puolestaan viittaa siihen, että yksilöt tai ryhmät työnnetään yhteiskunnan reunalle, jolloin heidän osallistumisensa yhteiskunnan toimintoihin rajoittuu tai estyy (Wimmer, 2024).

Syrjäytyminen ei ole vain objektiivinen tila, vaan siihen liittyy myös yksilön subjektiivinen kokemus ulkopuolisuudesta ja osattomuudesta (Ahtaanluoma-Kettunen, 2023, s.3). Marginalisaatio on dynaaminen prosessi, joka voi laajentua eri elämänalueille ja muuttua ajan myötä (Liamputtong & Sanipreeya, 2021, s. 5). Se ei rajoitu pelkästään taloudelliseen köyhyyteen, vaan sisältää myös sosiaalisen eristäytymisen, tilallisen segregaaation ja kulttuurisen ulossulkemisen.

Kansainvälisessä tutkimuksessa on havaittu, että marginalisaatio on kontekstisidonnainen ilmiö, jolle ei ole yhtä vakiintunutta määritelmää (Wimmer 2024). Laajassa katsauksessa tunnistettiin 97 erilaista määritelmää ja 12 erityisesti marginalisoitunutta ryhmää, kuten maahanmuuttajat, vähemmistöt ja vammaiset. Tämä osoittaa, että marginalisaation tutkimus edellyttää monitieteistä lähestymistapaa ja kulttuurista herkkyyttä. Monilla TUVA-koulutuksen opiskelijoilla voi olla esimerkiksi laaja sosiaalinen piiri, harrastuksia ja vahva sidos yhteiskuntaan näiden osa-alueiden saralta, ja he ovat marginaalissa vain koulutuksen suhteen.

Syrjäytymisen yhteiskunnallinen hinta on merkittävä (Ikäheimo, 2015, s. 46–67). Se heikentää sosiaalista pääomaa, vähentää osaamista ja kasvattaa julkisia menoja esimerkiksi terveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa. Erityisesti nuorten syrjäytyminen aiheuttaa huomattavia kustannuksia yhteiskunnalle muun muassa menetettynä työpanoksena, lisääntyneinä sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeina sekä rikollisuuteen liittyvinä menoina (Ikäheimo, 2015, s. 46–67; Hilli ym., 2017, s. 670–671).

Peruskoulun aikaiset kielteiset koulukokemukset, kuten kiusaaminen, leimautuminen ja tuen puute, voivat vaikuttaa nuoren elämänkulkuun ja lisätä riskiä syrjäytyä koulutuksesta ja työelämästä (Kuronen, 2010, s. 201–202). Juuri näihin haasteisiin pyritään vastaamaan oppivelvollisuusiän nostolla ja TUVA-koulutuksella, joiden tavoitteena on varmistaa, että jokainen nuori saa tarvitsemansa tuen ja mahdollisuuden jatkaa koulutuspolkuaan toisen asteen opintoihin.

3.5 Ryhmä, ryhmäytyminen

Ryhmässä toimiminen kehittää vuorovaikutustaitoja, empatiaa ja kykyä ratkaista konflikteja (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL), i.a.-a). Nämä taidot ovat keskeisiä nuoren integroitumisessa yhteiskuntaan ja koulutusjärjestelmään: kun nuori kokee olevansa osa ryhmää, hänellä on parempi motivaatio osallistua koulutukseen ja yhteiskunnan toimintaan.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä ryhmäytyminen toimii ennaltaehkäisevänä keinona (Terveyden ja hyvinvoinnin laitost (Terveyden ja hyvinvoinnin laitost (THL), 2023). Vertaisryhmän tuki on olennainen osa nuoren kasvua, ja kuuluminen ryhmään koulussa tai harrastuksissa tukee nuoren hyvinvointia. Tämä on erityisen tärkeää oppivelvollisuuden laajentamisen kontekstissa, jossa tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen.

Ryhmädynamiikan kehitysvaiheet voidaan jäsentää Tuckmanin klassisen mallin avulla, jossa ryhmän toiminta etenee vaiheittain: muodostuminen (forming), kuohunta (storming), normien luominen (norming), työskentely (performing) ja päättäminen (adjourning) (Tuckman, 1965). TUVA-koulutuksessa ryhmän heterogeenisuus ja opiskelijoiden motivaation puute voivat estää ryhmän etenemisen näissä vaiheissa, erityisesti normien ja yhteisöllisyyden rakentumisen osalta. Tämä vaikuttaa suoraan opiskelijoiden osallisuuden kokemukseen ja ryhmän toimivuuteen.

Ryhmämuodostuksen menetelmillä on merkittävä vaikutus ryhmän dynamiikkaan ja oppimistuloksiin koulutuksessa (Bergtold & Shanoyan, 2024, s. 3). Erityisesti kurssin alkuvaiheessa ryhmän muodostustapa, kuten satunnainen, itsevalittu tai osaamiseen perustuva ryhmittely – vaikuttaa siihen, kuinka hyvin ryhmä toimii ja oppii yhdessä. Tämä korostaa ryhmäytymisen suunnittelun tärkeyttä erityisesti TUVA-koulutuksen kaltaisissa nivelvaiheen koulutuksissa, joissa opiskelijoiden taustat ja valmiudet vaihtelevat suuresti.

Ryhmäytymisen merkitys korostuu myös inklusiivisen koulutuksen näkökulmasta (UNESCO, 2017, s. 12–13). Kansainvälisesti inklusiivinen koulutus nähdään keinona edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja ehkäistä marginalisaatiota. Inklusiivinen koulutuspolitiikka pyrkii purkamaan rakenteellisia esteitä, jotka estävät oppilaiden täysipainoisen osallistumisen koulutukseen ja yhteiskuntaan. Tämä edellyttää, että koulutuksen rakenteet tukevat monimuotoisuutta ja ryhmien muodostumista, joissa jokainen oppilas voi tuntea olevansa arvostettu ja osallinen. (UNESCO, 2017, s. 27).

4 OPPIVELVOLLISUUDEN LAAJENTAMINEN

Tässä pääluvussa esitellään oppivelvollisuuslain tavoitteet ja kuvaillaan käsitteitä mitkä liittyvät sen tavoitteisiin sekä aiheesta aiemmin tehtyjä tutkimuksia.

Oppivelvollisuus määritellään oppivelvollisuuslaissa (214/2020, 2 §) siten, että se koskee kaikkia vakituisesti Suomessa asuvia lapsia, ja se alkaa sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta ja päättyy, kun hän joko täyttää 18 vuotta. Velvollisuus loppuu ennen sitä, mikäli hän on suorittanut jonkin seuraavista tutkinnoista: tutkinto ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tai tutkinto ammatillisesta koulutuksesta annetusta laissa (531/2017) tai vastaava tutkinto, joka on suoritettu ulkomailla tai Ahvenanmaalla.

Oppivelvollisuuslain (L 1240/2020, 1 §) tavoitteena on suoda kaikille elämässä tarvittavat taidot sekä antaa yhdenvertainen mahdollisuus kaikille kehittää omia kykyjä, ilman että esimerkiksi raha tulee esteeksi, sillä laki takaa maksuttoman opetuksen. Oppivelvollisuuden tavoitteiksi laissa asetetaan myös koulutuksellisen tasa-arvon, yhdenvertaisuuden sekä nuorten hyvinvoinnin lisäämisen.

Talouspolitiikan arviointineuvosto tutki oppivelvollisuusiän noston vaikutuksia selvityksessään vuonna 2018 (Seuri, Uusitalo & Virtanen, 2018, s. 6). Selvityksen mukaan 16 % 25-vuotiaista on suorittanut pelkän peruskoulun ja heistä noin 40 % on kokonaan poissa koulutuksen ja työelämän piiristä. Lakiuudistuksen tavoitteena on tavoittaa koko ikäluokka ja mahdollistaa toisen asteen tutkinnon suorittaminen kaikille, jotta heidän valmiutensa päästä työelämään parani ja näin ehkäistä syrjäytymistä.

Oppivelvollisuusiän nosto on yksi keino lisätä kouluttautumista ja kannustaa nuoria pysymään opinnoissa (Järvinen, 2020, s. 40). Ajatuksena tässä on, että pakottamalla nuoret jatkamaan opinnoissa pidempään, se lisäisi motivaatiota suorittaa tutkintoja ja näin vähentää koulun kesken jättämistä ja sosioekonomisten taustojen merkitystä kouluttautuneisuudessa. Tutkimusten mukaan koulutuksen keskeyttäminen lisää merkittävästi syrjäytymisriskiä ja kasvattaa yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia, kun taas toisen asteen tutkinnon suorittaminen pienentää näitä riskejä huomattavasti (Hilli ym., 2017, s. 673).

Italiassa tehtiin oppivelvollisuuden laajentamisen kokeilu vuosina 1999–2003 ”Berlinguerin reformi”, jossa oppivelvollisuusikä nostettiin vuodella koskemaan 15-vuotiaita, kun aiemmin

oppivelvollisuus päättyi jo 14-vuotiaana (Raimondi & Vergolini, 2029). Erica Raimondi ja Loris Vergolini (2019) tutkivat oppivelvollisuus uudistuksen vaikutuksia analysoimalla koulutustilastoja ennen ja jälkeen kokeilun. Tutkimuksen tulkintaa kuitenkin rajoittaa se, että käytettävissä ollut aineisto oli rajallista, sillä kokeilu ei kattanut kaikkia Italian kouluja ja oppilaita (Raimondi & Vergolini, 2019, s. 471–472). Tästä huolimatta tulokset olivat melko selkeitä: uudistuksen myötä useampi 16-vuotias jatkoi koulunkäyntiä oppivelvollisuuden jälkeen ja erityisesti heikomasta sosioekonomisesta asemasta olevien 16-vuotiaiden kouluttautuneisuus lisääntyi ja täten vähensi sosiaalista epätasa-arvoa lukioon pääsyssä (mt. s. 482–483). Huomattavaa tutkimuksessa on, että 17-vuotiaana tilastot olivat tasaantuneet ja tutkijat pohtivatkin, että oppivelvollisuuden laajentaminen ei yksinään riitä korjaamaan koulutuksen epäkohtia.

Euroopan komission selvityksessä *Compulsory Education in Europe: 2019/20* (Baïdak & Sicurella, 2019) tarkastellaan pakollisen koulutuksen järjestämistä eri Euroopan maissa. Selvitys osoittaa, että koulutuksen aloitusikä, kesto ja maksuttomuuden laajuus vaihtelevat huomattavasti maiden välillä. Nämä erot vaikuttavat suoraan koulutukselliseen tasa-arvoon ja nuorten mahdollisuuksiin jatkaa opintojaan toisen asteen koulutuksessa. Suomen oppivelvollisuus uudistus voidaan nähdä osana eurooppalaista kehityssuuntaa, jossa pyritään pidentämään koulutuspolkuja ja vahvistamaan nuorten kiinnittymistä koulutukseen.

5 TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVA KOULUTUS (TUVA)

Tässä pääluvussa esitellään tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) työmenetelmät ja tavoitteet sekä asiakasprosessi Koulutuskeskus Sedun järjestämässä TUVA-koulutuksessa. Opiskelijalla tulee olla peruskoulun päättötodistus tai muutoin riittävät edellytykset koulutuksen käymiseen. Hänellä saa olla käytynä toisen asteen tutkintoa tai valmentavaa koulutusta, mutta opiskelija voidaan ottaa tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen tästä huolimatta, jos se on erityisestä syystä perusteltua tai hän on oppivelvollinen (Oppivelvollisuuslaki 1215/2020, 8§).

TUVA-koulutus (Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus) syntyi osana oppivelvollisuuden uudistusta, jonka tavoitteena oli varmistaa, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon (Jussila, 2022, TUVA-koulutuksen merkitys -kappale). TUVA-koulutus toimii nivelvaiheen koulutuksena perusopetuksen ja toisen asteen välillä, ja sen tarkoituksena on tukea opiskelijoita, joilla on haasteita koulutuspolullaan.

5.1 TUVA-koulutus numeroina

Vipusen opetushallinnon tilastopalvelun mukaan tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa (TUVA) opiskeli lukuvuonna 2024–2025 valtakunnallisesti noin 7 700 opiskelijaa (Vipunen, i.a.). Tämä määrä kuvastaa selkeästi oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutusta nivelvaiheen koulutusten kysyntään. TUVA-koulutus toimii tärkeänä siirtymävaiheena peruskoulun ja toisen asteen välillä, erityisesti niille nuorille, jotka tarvitsevat lisävalmiuksia ennen tutkintotavoitteista koulutusta.

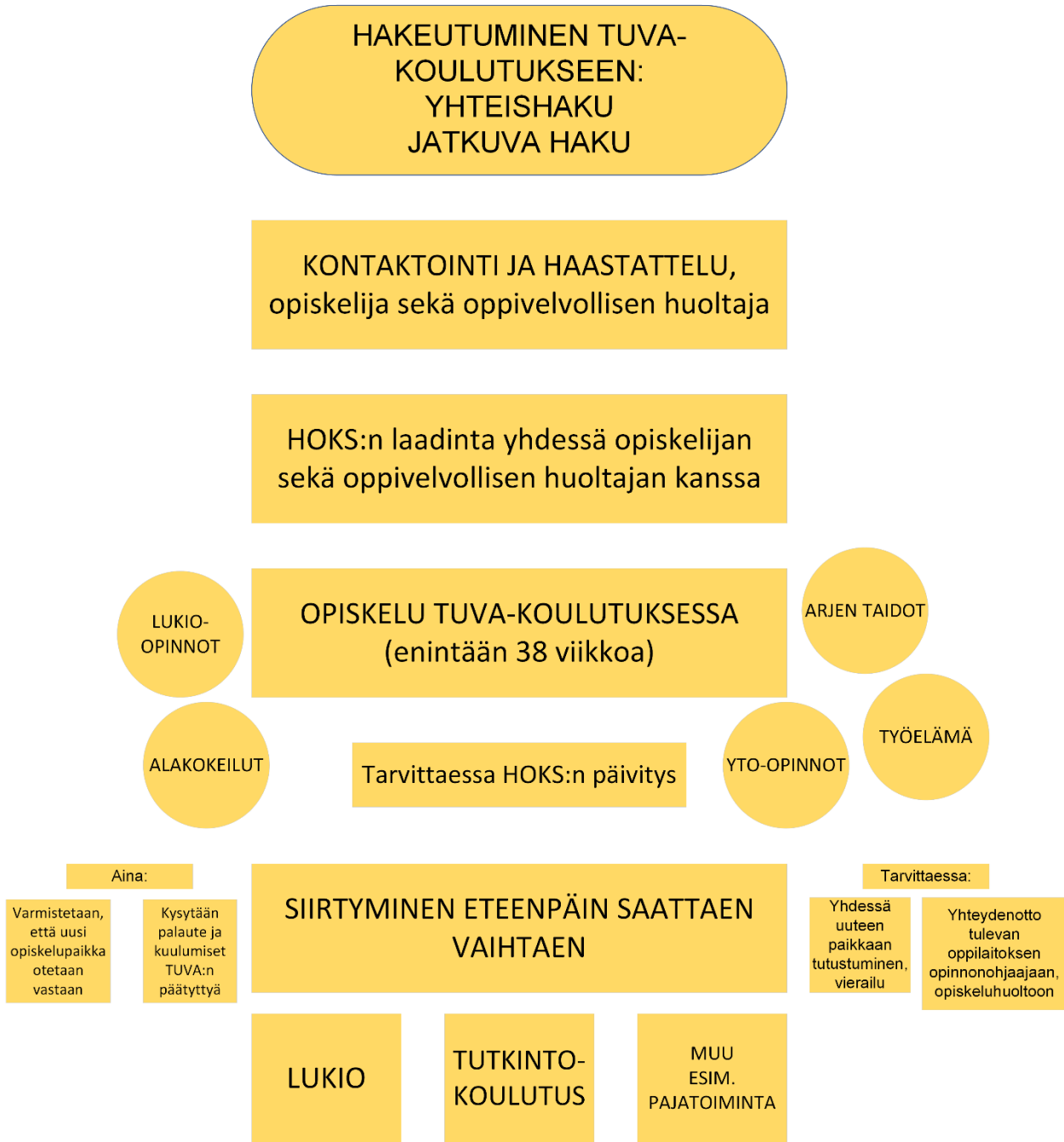
Opiskelijamäärien kehitys osoittaa jatkuvaa kasvua: lukuvuonna 2023–2024 TUVA-koulutuksessa opiskeli noin 7 200 opiskelijaa, kun taas vuotta aiemmin, lukuvuonna 2022–2023, määrä oli noin 6 500 (Vipunen, i.a.). Ensimmäisenä TUVA-koulutuksen lukuvuotena 2021–2022 opiskelijamäärä oli noin 5 800. Tämä kehityssuunta vahvistaa käsitystä siitä, että TUVA-koulutuksen tarve on kasvanut merkittävästi oppivelvollisuus uudistuksen myötä, ja se on vakiinnuttamassa asemaansa tärkeänä osana koulutusjärjestelmän nivelvaihetta.

5.2 Asiakasprosessi

TUVA-koulutuksen asiakasprosessi Koulutuskeskus Sedun (sisäinen tietolähde, 13.12.2023) Teams-kanavan perehdytyskansion mukaisesti esiteltynä: Opiskelija hakeutuu koulutukseen joko yhteishaun tai jatkuvan haun kautta. Tämän jälkeen, riippumatta siitä mitä kautta opiskelija on hakeutunut, opiskelija sekä oppivelvollisen kohdalla hänen huoltajansa kontaktoidaan ja haastatellaan, jotta voidaan jo etukäteen kartoittaa hänen tavoitteensa sekä motivaationsa koulutukseen osallistumiseen.

Opiskelijalle tehdään HOKS eli henkilökohtainen opintojen kehittämissuunnitelma, johon kirjaataan yhdessä opiskelijan sekä hänen huoltajansa tai muun verkostoon kuuluvan kanssa tavoitteet ja suunnitelmat TUVA-vuodelle (sisäinen tietolähde, 13.12.2023). HOKS:ia päivitetään opintojen kuluessa tarpeen niin vaatiessa. Opiskelija viettää TUVA:lla tarvitsemansa ajan, kuitenkin maksimissaan 38 viikkoa eli yhden vuoden. Vuosi voi jakautua kahdelle lukuvuodelle, mikäli opiskelija aloittaa opinnot kesken lukukauden, eikä 38 viikkoa ole täynnä kevätlukukauden loppuun mennessä.

Opiskelijan siirryttyä alalla opiskelemaan kesken lukukauden tai valmistuttua ja aloitettua uudessa oppilaitoksessa, virallinen vastuu opiskelijasta siirtyy uudelle oppilaitokselle, mutta TUVA:n opinnon ohjaaja tai vastuuhjaaja varmistavat saattaen vaihdon ja varmistavat, että opiskelija kiinnittyy uudelle alalleen (sisäinen tietolähde, 13.12.2023). Asiakasprosessi on kuvattuna alla olevassa kaaviossa (kuvio 1).

Kuvio 1. TUVA-koulutuksen asiakasprosessi Seinäjoella. (Katja Järvenpää, 2025, CC-BY 4.0)

5.3 Tavoitteet

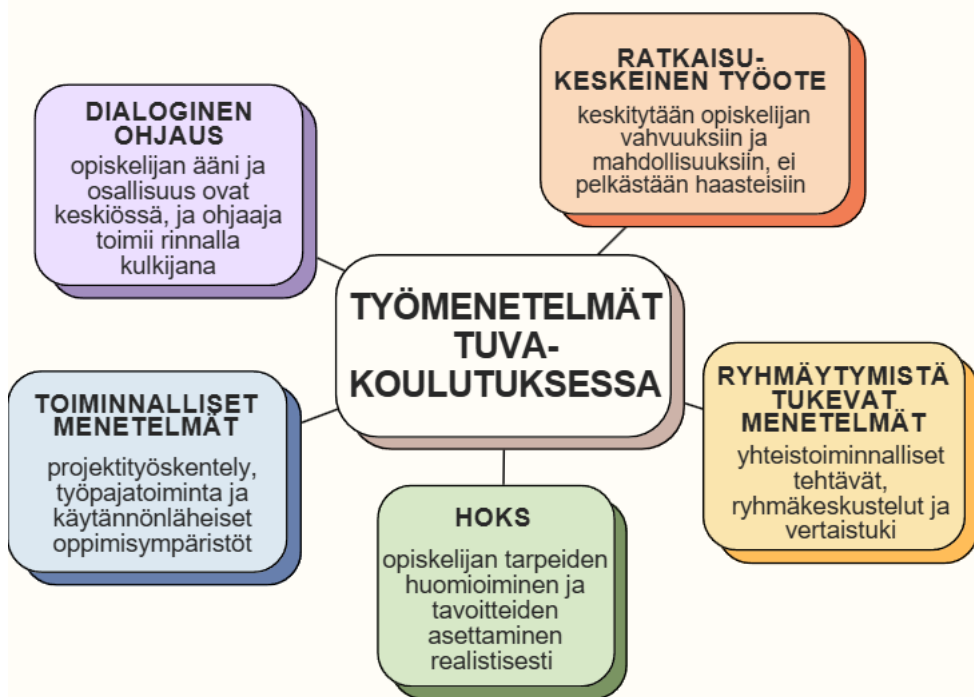
TUVA-koulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijaa siirtymään lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen (Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta 1215/2020, 2 §). Koulutus auttaa opiskelijaa selkiyttämään jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä suunnitelmia sekä vahvistaa valmiuksia suorittaa ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto. Erityisesti alle 18-vuotiaiden kohdalla korostuu lapsen edun huomioiminen (Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta 1215/2020, 2 §).

TUVA-koulutus tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden kehittää opiskeluvalmiuksiaan, kuten tutkintokielen osaamista, opiskelutaitoja ja elämänhallintaa (Opetushallitus, i.a.). Koulutuksen aikana opiskelija voi myös korottaa perusopetuksen arvosanoja ja suorittaa lukio- tai ammatillisia opintoja. TUVA-koulutus rakentuu yksilöllisesti opiskelijan tavoitteiden ja tarpeiden mukaan, ja sen keskiössä ovat opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, laaja-alainen osaaminen sekä hyvinvointia ja osallisuutta tukevat sisällöt (Opetushallitus, i.a.).

5.4 Työmenetelmät

TUVA-koulutuksessa hyödynnetään monipuolisia pedagogisia ja sosiaalipedagogisia työmenetelmiä, jotka tukevat opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua (sisäinen tietolähde, 13.12.2023).

Alla olevaan kaavioon (kuva 1) on kerätty keskeisimmät menetelmät.

Kuva 1. Keskeiset työmenetelmät. (Katja Järvenpää, 2025, CC-BY 4.0)

Yksilöllinen ohjaus ja henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) mahdollistavat opiskelijan tarpeiden huomioimisen sekä realististen tavoitteiden asettamisen (Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM), i.a.-b). Opiskelijan yhteisöön kuulumisen kokemusta voidaan vahvistaa ryhmäytymistä tukevilla menetelmillä, kuten yhteistoiminnallisilla tehtävillä, ryhmäkeskusteluilla ja vertaistuellalla (Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL), i.a.). Oppimista tukevat myös toiminnalliset menetelmät, kuten projektityöskentely, työpajatoiminta ja käytännönläheiset oppimisympäristöt, jotka edistävät oppimista tekemisen kautta ja vahvistavat opiskelijan motivaatiota. Ratkaisukeskeisessä työotteessa keskitytään opiskelijan vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin haasteiden sijaan (Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL), i.a.-b). Lisäksi dialoginen ohjaus korostaa opiskelijan ääntä ja osallisuutta, jolloin ohjaaja toimii vuorovaikutuksen mahdollistajana ja rinnalla kulkijana opiskelijan kanssa, ei hänen puolestaan (Sun & Holt, 2022, s. 3).

Edellisessä kappaleessa mainitut menetelmät tukevat nuoren osallisuutta sekä koulutuksessa että laajemmin yhteiskunnassa (Isola ym., 2017; Deci & Ryan, 2000; Myllykoski-Laine ym., 2024). Kun opiskelija kokee tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja hyväksytyksi, hänen sitoutumisensa koulutukseen vahvistuu (Isola ym., 2017). Tämä on erityisen tärkeää oppivelvollisuuden laajentamisen kontekstissa, jossa tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen ja saa valmiudet joko jatkaa opintoja tai siirtyä työelämään (Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM), i.a.-b).

Syrjäytymisen ehkäisy TUVA-koulutuksessa ei perustu pelkästään koulutussisältöihin, vaan ennen kaikkea siihen, miten koulutuksen arjessa rakennetaan yhteisöllisyyttä, luottamusta ja osallisuutta (sisäinen tietolähde, 13.12.2023). Ryhmäytymisen tukeminen, yksilöllinen kohtaaminen ja toiminnalliset menetelmät muodostavat kokonaisuuden, joka voi ehkäistä syrjäytymistä jo varhaisessa vaiheessa.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä pääluvussa kuvaillaan tehdyn tutkimuksen toteutusta, eli millä menetelmällä aineisto on kerätty, miten sitä on käsitelty ja mitä analysointimenetelmiä on käytetty. Luvussa tarkastellaan myös tehdyn tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta.

6.1 Käytetyt aineistonkeruumenetelmät

Tutkimuksen pääaineisto on kerätty käyttäen kvalitatiivista, eli laadullista menetelmää. Laadullinen tutkimus pyrkii kuvaamaan ja ymmärtämään tapahtumaa tai ilmiötä, ja antamaan tälle tulkinta (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 98; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006a). Koska tutkimus kohdistui tarkasti rajattuun ja rajalliseen henkilöstöön, oli luonnollista valita laadullinen menetelmä, jotta tutkimus pystyi valaisemaan tutkimusaihetta.

Teemahaastattelussa, eli puolistrukturoidussa haastattelussa valitaan ennakkoon teema, jonka ympärille kysymykset asetetaan (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 87). Haastateltavien on hyvä pystyä tutustumaan kysymyksiin tai ainakin haastattelun teemaan ennakkoon (mts. 86). Haastateltaville annettiin tutkimuksen aihe sekä haastattelukysymyksen hyvissä ajoin ennen haastattelua, haastattelukutsun yhteydessä, noin 1–2 viikkoa aiemmin.

Haastattelussa voidaan valita tutkittavat henkilöt, jotka tietävät aiheesta tai heillä on eniten kokemusta ilmiöstä, ja heidät tulee valita harkiten (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 86, 98). Tutkimukseen on valittu sellaiset TUVA-koulutuksen työntekijät, jotka ovat työskennelleet siellä sekä ennen että jälkeen muutoksen, jotta vertailu olisi mahdollista.

Puolistrukturoidut haastattelut ovat laadullisen tutkimuksen keskeinen menetelmä, jossa käytetään ennalta määrättyjä avoimia kysymyksiä, mutta haastattelun aikana voi syntyä myös uusia kysymyksiä (DiCicco-Bloom & Crabtree, 2006, Semi-structured interviews -kappale). Haastattelurungossa oli yhdeksän kysymystä, joihin haastateltavat saivat miettiä etukäteen vastauksia. Kaikki nämä kysymykset käytiin läpi, mutta esimerkiksi niiden järjestys vaihteli, riippuen haastateltavan tuottamasta puheesta. Lisäksi esitettiin tarkentavia kysymyksiä, kuten ”Miten tämä on näkynyt konkreettisesti oppitunneilla?”. Lisäkysymysten esittämistä harkittiin tarkkaan, sekä niiden muotoilua, jotta keskustelua tai haastateltavaa olisi johdateltu mihinkään suuntaan (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 88).

Jokisen (i.a.) mukaan eri näkökulmia laadulliseen tutkimukseen on kolme: faktanäkökulmassa fokus on tiedoissa, joita saadaan, ja siinä, että ne vastaavat todellisuutta mahdollisimman hyvin, ja kokemusnäkökulmassa taas ollaan kiinnostuneita siitä, miten ihmiset asiat kokevat. Molemmat näkökulmat olivat tämän tutkimuksen kannalta kiinnostavia ja haastatteluaineiston perusteella on saatu molempia. Haastateltavat ovat ammattilaisia, he olivat perehtyneet aiheeseen hyvin ennakolta ja jäsenelleet ajatuksiaan etukäteen, jolloin kerätty aineisto on laadukasta, pohdiskelevaa ja riittävää.

6.2 Haastattelukysymysten runko

Haastattelukysymykset, jotka annettiin etukäteen tutkimukseen osallistujille, olivat:

1. Mikä on roolisi TUVA-koulutuksessa?
2. Miten oppivelvollisuusiän muutokset ovat vaikuttaneet opiskelijoiden ikärakenteeseen ja ryhmien dynamiikkaan?
3. Ovatko oppivelvollisuusiän muutokset vaikuttaneet opetussuunnitelmiin tai opetustapoihin? Miten?
4. Miten opiskelijoiden motivaatio ja sitoutuminen ovat muuttuneet oppivelvollisuusiän myötä?
5. Mitä haasteita oppivelvollisuusiän muutos on tuonut TUVA-koulutukseen?
6. Onko muutoksista ollut positiivisia vaikutuksia? Mitä ne ovat?
7. Tunnistatko muutoksia yhteistyöhön eri toimijoiden, kuten koulujen, sosiaalitoimen ja muiden palvelujen kanssa? Mitkä näistä voisivat olla liittyneitä lakimuutokseen?
8. Ovatko resurssit ja tukipalvelut riittäneet muutosten myötä? Miten ne ovat muuttuneet?
9. Onko jotain muuta, mitä haluaisit lisätä tai tuoda esille liittyen oppivelvollisuusiän muutokseen TUVA-koulutuksessa?

Haastattelukysymysten asettelussa oli suljettuja kysymyksiä: onko, ovatko, mutta niiden perässä oli tarkentava jatkokysymys. Kysymysten ja keskustelun tulee olla tarkoituksenmukaista ja suunniteltua, jotta vastaajat voivat mennä pelkkää tapahtumien muisteluun syvemmälle (Husband, 2020, s. 2).

6.3 Tutkimusaineiston kerääminen

Prosessi alkoi tutkimusluvan hakemisella Koulutuskeskus Sedulta heidän omalla lomakkeellaan. Lomakkeen liitteeksi toimitettiin tutkimussuunnitelman tiivistelmän. Haastattelut sovittiin Outlook-kalenterin kautta kalenterikutsuina. Kutsun mukana oli tietosuojalomake (liite1) ja haastattelukysymykset.

Tutkimusaineistoa varten haastateltiin kuutta TUVA-koulutuksen työntekijää. Haastattelut suoritettiin TUVA:n tiloissa Suupohjantiellä yksilöhaastatteluina joulukuun 2024 aikana iltapäivisin, kiireettömästi. Haastattelutilanne luotiin sellaiseksi, että vastaavat saivat puhua rauhassa omaan tahtiinsa (Husband, 2020, s. 7), ja tässä onnistuttiin. Haastattelut kestivät 30–40 minuuttia, ja ne äänitettiin käyttäen puhelinta. Haastateltaville oli kerrottu jo ennakkoon, ja myös ennen nauhoituksen aloittamista, että miten äänitteitä tullaan käyttämään ja säilyttämään ja muistutettiin vapaaehtoisuudesta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK), 2020).

Haastattelut etenivät haastateltavien ehdoilla ja he saivat palata jo aiemmin esitettyihin kysymyksiin ja aiheisiin, sekä keskittyä niihin kysymyksiin, jotka heille tuntuivat tärkeimmiltä, joka tukee haastateltavien autonomiaa ja vahvistaa tilanteen eettistä vuorovaikutusta (Husband, 2020, s. 7). Huomattiin, että haastatteluiden määrä on riittävä suhteessa asetettuihin tutkimuskysymyksiin, sillä viimeisissä haastatteluissa ei noussut esiin enää uusia ilmiöitä tai aiheita. Tämä viittaa aineiston riittävyyteen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006b, Aineiston määrä ja tutkittavat -kappale).

6.4 Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi

Äänittämisen jälkeen aineisto siirrettiin Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SeAMK) Microsoft 365-pilvipalvelun One Driveen. SeAMK:in palveluissa käytetään kaksivaiheista tunnistautumista, jolloin pystyttiin luottamaan aineiston olevan turvassa.

Aineisto litteroitiin kuuntelemalla ensin haastattelut 2–3 kertaa läpi. Äänitteen kuuntelu useaan kertaan kokonaisuudessaan, vähintään kahdesti, antaa mahdollisuuden tutustua kokonaisuuteen, sekä saada kiinni haastateltavien puhetavasta, mikä helpottaa litterointia (Azevedo ym., 2027, s. 164). Litterointi tapahtui kirjoittamalla sanatarkasti ylös mitä puhuttiin, kuunnellen samalla 0,5-kertaisella nopeudella. Litterointi on tärkeä osa tutkimusta, eikä vain tekninen vaihe (Azevedo ym., 2017, s. 160). Litteroinnin jälkeen teksti luettiin läpi useaan otteeseen virheiden ja epäselvyyksien varalta, ja palattiin alkuperäiseen äänitallenteeseen, mikäli oltiin epävarmoja

litteroinnista. Haastatteluja oli yhteensä 201 minuuttia ja litteroituna aineistoa oli 23 sivua. Litteroinnin yhteydessä aineisto anonymisoitiin eli siitä poistettiin kaikki henkilötiedot ja sellaiset kohdat, joista haastateltavat voisi tunnistaa joko ammatin tai muun seikan perusteella. Se on tärkeä osa litterointia, varsinkin puhuttaessa henkilökohtaisista asioista, kuten tässä tutkimuksessa omasta työpaikasta (Azevedo ym., 2017, s.164). Ensimmäisen haastattelukysymyksen ammattinimikkeet ja/tai rooli siirrettiin erilliseen kohtaan aineistoa, jotta aineistossa säilyi tieto siitä, ketä oli haastateltu, mutta ilman, että rooleja pystyi yhdistämään enää tiettyyn haastateluun.

Analysoinnissa käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, joka on laadullisen tutkimuksen yleisesti käytetty menetelmä erityisesti silloin, kun tarkoituksena on kuvata tutkittavaa ilmiötä ilman valmiita teoreettisia ennakko-oletuksia (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Aineistolähtöisessä analyysissä tutkimusaineistosta pyritään tunnistamaan toistuvia ilmauksia, ilmiöitä tai teemoja, jotka rakentuvat tutkittavien kokemuksista ja näkemyksistä (Eskola & Suoranta, 2008, s. 174–180).

Aineiston analysointiin käytettiin teemoittelua. Ensin aineisto luettiin läpi useaan kertaan tehden samalla muistiinpanoja. Aineistoa ei analysoitu kysymys kerrallaan, vaan kokonaisena, sillä aineistossa näkyy samoja teemoja monien haastattelukysymysten vastauksissa (Juhila, i.a., Teemoittelu -kappale). Teemat syntyvät analyysin tuloksena, eivätkä niin, että tutkija sijoittelee aineistonsa osat sopimaan mieleessään oleviin, ennakolta mietittyihin teemoihin. Teemat ovat aineistossa toistuvia asioita, eivätkä ne eriydy yksittäisten aineistoyksiköiden mukaan (Juhila, i.a., Teemoittelu -kappale). Aineisto on lähtökohtaisesti hyvin jäsenneilty ja tiivis ja reflektioiva, joka johtunee haastateltavien taustasta ja ammatillisesta otteesta. Tällä tarkoitetaan, että haastateltavat olivat valmistautuneet haastattelutilanteeseen hyvin, perehtyneet kysymyksiin ennalta ja jäsennelleet vastauksiaan jo etukäteen. Tämä näkyy aineistosta ja vahvasti päätöstä käyttää teemoittelua analysointitapana.

Muistiinpanojen perusteella koottiin aineistoista värikoodaten samaan teemaan tai aiheeseen kuuluvia vastauksia (Saldaña, 2021, Affective Methods -kappale). Se on yksi yleisesti käytetty analyysimenetelmä. Koodaaminen tarkoittaa aineiston jakamista pienempiin osiin ja näiden osien nimeämistä merkityksellisten sisältöjen mukaan (Juhila, i.a., Teemoittelu -kappale). Värikoodaus on yksi käytännön tapa toteuttaa tätä: eri värit voivat edustaa eri teemoja, ilmiöitä tai näkökulmia, jolloin aineiston visuaalinen jäsentely helpottuu (Saldaña, 2021, Affective Methods -kappale; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006b, Värien käyttö koodauksessa -kappale.).

Tämä menetelmä tukee tutkijan kykyä havaita toistuvia teemoja ja yhteyksiä aineistossa. Väri-rien käyttö voi auttaa tutkijaa hahmottamaan aineistossa esiintyviä toistuvia teemoja, kontrasteja ja yhteyksiä. Värikoodaus ei ole menetelmä sinänsä, vaan työkalu, joka tukee analyysin systemaattisuutta ja selkeyttä.

Litteroitu aineisto tulostettiin ja siihen värikoodattiin erivärisillä yliviivaustusseilla ja värikynillä sellaiset kappaleet tai lauseet missä puhuttiin samasta aiheesta/teemasta. Värikoodattujen tulosteiden avulla tekstit ryhmiteltiin tietokoneelle aiheittain, jonka jälkeen aineistosta koottiin teemoja/aihealueita, jotka nousivat esiin aineistosta voimakkaimmin ja vastasivat myös tutkimuskysymyksiin.

Eri aihealueet nimettiin ja tekstistä poistettiin ne litteroidut osuudet, jotka eivät liittyneet tutkimusaiheeseen, esimerkiksi keskustelut liittyen yhteistoimintaneuvotteluihin. Jäljelle jäävä aineisto on helpommin käsiteltävä ja esiin nousee selvästi 6 erilaista aihetta: koulunkuntoisuus ja tukitarpeiden kasvaminen, resurssien riittävyys, motivaatio, ”ne on meillä tallessa!”, yhteistyön tiivistyminen.

Aineiston käsittelyä havainnollistetaan alla olevalla kuvalla (kuva 2). Taulukossa näytetään, miten yhtä teemaa (motivaatio) on analysoitu. Kaikki sitaatit, joissa on käsitelty värikoodauksesta nousutta teemaa motivaatio, on koottu yhteen taulukkoon, jonka jälkeen jokaisesta sitaatista on laadittu tiivistys, joka kuvaa sen merkitystä tutkimuskysymyksiin liittyen.

Sitaatit litteroidusta aineistosta	Tiivistys
<i>”Että eihän se nuorelle sellainen motivaattori ole, että joo hei mä olen oppivelvollinen, niin mä nyt sitten tätä kansalaisvelvollisuutta tässä noudatan.”</i>	Oppivelvollisuusiän nosto ei itsessään lisää motivaatiota, vaan pakon tunne voi heikentää sitä.
<i>”Joskus sitä on opiskelija, joka tulee elokuussa sillai ihan motivoituneena ja että on itse hakenut, mutta sitten tulee kavereita, jotka on tipahtanut tavallaan meille ja sitten käykin niin, että ne on sitten molemmat pois.”</i>	jos motivoitumattomuus tarttuu opiskelijoiden kesken, se voi heikentää ryhmäytymistä ja ryhmän toimintaa
<i>”siis että motiahan puuttuu, että se on se niinku.. Että onhan paljon muutakin, mutta ehkä... niin, ehkä se sellainen”</i>	iso haaste, mutta taustalla myös muuta
<i>”Me täällä pyöritään sen motivaation herättämisen ympärillä. Sehän on ihan jatkuvaa, joka oppitunnilla näkyvää on se, että sä motivoit.”</i>	työllistää, vie aikaa
<i>”Osa voi olla tosi maahan lyötyjä tavallaan, että he kokeillut jo montaa asiaa ja sitten se voi jo ahdistaa, että en mä pääse eteenpäin, että kaverit etenee ja mä vaan pyörin tässä.”</i>	vertailu kavereihin lisää ahdistusta ja heikentää motivaatiota, yksilöllisen ohjauksen tarve

Kuva 2. Esimerkki aineiston analyysistä.

6.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2023) jakaa hyvän tieteellisen käytännön loukkaukset vilppiin ja piittaamattomuuteen. Vilpillä tarkoitetaan tiedeyhteisön ja usein päätöksentekijöiden harhauttamista. Toisen ihmisen tekemää tekstiä ei saa kopioida suoraan eikä mukailen ilman, että kunnia annetaan alkuperäiselle kirjoittajalle, ja tämä koskee myös käännöstyötä. Tutkimusta tehdessä on noudatettu näitä ohjeistuksia, ja lähteet on merkitty asianmukaisesti APA7-järjestelmän ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjallisten töiden ohjeiden mukaisesti.

Työn raportoinnissa on pyritty kaikkien vaiheiden läpinäkyvyyteen, jotta tutkimuksen luotettavuus lisääntyisi. Prosessin kaikki vaiheet on kirjattu tarkasti ja tuotu tässä opinnäytetyössä esiin. Lisäksi aineiston käsittelyssä on huolehdittu tietosuojasta ja anonymisoinnista: haastatteluvien nimet ja tunnistetiedot on poistettu, ja alkuperäinen aineisto on säilytetty salatussa tiedostossa vain tutkijan käytössä. Tulostettu aineisto on säilytetty lukitussa paikassa, jonne vain tutkijalla on ollut pääsy. Aineisto hävitetään asianmukaisesti tutkimuksen valmistuttua.

Osallistujille on annettu riittävästi tietoa tutkimuksen tarkoituksesta ja toteutuksesta, ja heiltä on pyydetty suostumus osallistumiseen. Haastattelutilanteissa on huomioitu osallistujien hyvinvointi ja varmistettu, että osallistuminen on ollut vapaaehtoista.

Omaa asemaa tutkijana on arvioitu ja prosessin edetessä on pohdittu, miten tutkijarooli eriytetään työntekijäroolista. Tämä on pidetty mielessä työn edetessä. Haastatteluiden jälkeen saatu palaute siitä, että haastattelutilanne tuntui viralliselta, tulkittiin merkiksi siitä, että tutkijarooliin oli onnistuttu asettumaan sen sijaan, että olisi vain keskusteltu työkaverin kanssa. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisissä suosituksissa (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 2024, s. 8) nostetaan esille, että jos opinnäytetyö tehdään omaan organisaatioon, saattaa silloin tutkittavien tietosuoja vaarantua tuloksia julkistettaessa sekä aineistonkäsittelyssä. Tämä on huomioitu prosessin aikana.

Opinnäytetyön aiheen ja tutkimusmenetelmän valinta tehtiin eettisenä valintana. Määrällisen kyselytutkimuksen toteuttaminen olisi ollut helpompaa ja luontevampaa, mutta katsottiin hyödyllisemmäksi saada laadullista tutkimustietoa siitä, miten työntekijät kokevat muutokset. Haastattelututkimus, vaikka haastavampi, nähtiin tutkimuseettisesti oikeana valintana.

Luotettavuuden varmistamiseksi aineiston analyysi on toteutettu systemaattisesti ja tulokset on perusteltu aineistosta nousevilla esimerkeillä. Raportoinnissa on pyritty avoimuuteen, jotta tutkimus olisi mahdollisimman toistettavissa. Lisäksi on pohdittu tutkimuksen rajoitteita ja mahdollisia eettisiä riskejä, kuten tutkijan kaksoisroolia ja sen vaikutusta aineiston tulkintaan.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen keskeiset tulokset ja analysoidaan niitä suhteessa tutkimuskysymyksiin. Luvun alaluvuissa tarkastellaan, miten oppivelvollisuusiän nostaminen on vaikuttanut TUVA-koulutuksen arkeen ja millaisia kokemuksia työntekijöillä on lakiuudistuksen vaikutuksista. Kolme ensimmäistä alalukua liittyy esiinnousseisiin haasteisiin ja kaksi viimeistä myönteisiin tuloksiin.

7.1 Koulukuntoisuuden heikkeneminen ja yksilöllisten tukitarpeiden kasvu

Haastateltavien mukaan oppivelvollisuusiän nostaminen on vaikuttanut merkittävästi TUVA-koulutuksen opiskelijarakenteeseen. Haastatteluaineistossa korostuu, että TUVAan ohjautuu yhä enemmän nuoria, joiden koulukuntoisuus on heikentynyt. Tämä näkyy poissaoloina, välttelevänä käyttäytymisenä ja vaikeutena osallistua opetukseen. Ennen oppivelvollisuusiän nostoa tämä ei näkynyt oppilaitoksissa, sillä nämä opiskelijat eivät olleet missään kirjoilla, vaikka tämä koetaan hyvänä asiana, tuo sen myös haastetta arkeen.

Koulukuntoisten määrä on lisääntynyt tosi paljon. Nyt saattaa olla kolmasosa ryhmästä joidenka kohdalla voidaan vähän miettiä, onko koulukuntoinen.

Ja se luo lisää haasteita meille, koska meillähän ei ennen ollut pakko olla. Pysty sanomaan, että "okeii, ei mitään, kirjoitetaan eropaperi ja heipparallaa muihin kuvioihin, kokeillaan myöhemmin": totta kai se näkyy ja senhän takia me ollaan koko ajan sen rajapinnalla, että onko koulukuntoinen vai ei.

Haastatteluista käy ilmi myös työntekijöiden huoli tukitarpeiden kasvusta. Yhä useammat opiskelijat tarvitsevat yksilöohjausta tehtävissä, joita aikaisempina vuosina suurin osa ryhmästä on tehnyt täysin itsenäisesti. Kouluakäymättömät opiskelijat kuormittavat opettajia ja ohjaajia enemmän kuin paikalla tunnollisesti olevat opiskelijat, mutta työntekijät kokevat, että jos luokassa ei ole tarpeeksi opiskelijoita, se voi vaikuttaa heidän tuleviin resurssointeihin.

Että ihan siis noloa, että luokassa on vaikka se 13 (opiskelijaa) istumassa ja kaksi opettajaa ja ohjaaja, mutta kun... että kun yhden työaika menee niihin, jotka ei ole edes paikalla! Ja sitten ne 13, että niistähän voi puolet tarvita, että istutaan ihan vieressä.

Siis kuinka paljon menee aikaa monialaisiin ja kuulemisiin ja perään soitteluun? Kun vaikka kyllähän sitä haluaa tehdä kaikkensa, että niinku auttaa ja tukea ja niin, mutta että se aika ja resurssit ja sitten ei nuorta ei huoltajaa kiinnosta.

Aineistosta käy ilmi, että oppivelvollisuusikänsä noston myötä TUVA-koulutukseen ohjautuu yhä enemmän opiskelijoita, joiden perustaidot, kuten lukeminen, matematiikka, tunnetaidot ja arjen hallinta – ovat heikentyneet. Näille nuorille on löydyttävä paikka koulutusjärjestelmässä, ja usein se paikka on TUVA.

Siis onhan se isokin osa nykyään heitä. Heitä, joilla on niin valtavat puutteet ja aukot siellä osaamisessa, monilla osa-alueilla. Että aina heitä on ollut, mutta kyllä nyt, kun kaikkien on pakko jossain olla, niin meillehän he tulee.

Vastauksissa nousee ilmi haasteena se, että TUVA-koulutuksen maksimipituudeksi on määritetty 38 viikkoa, eli yksi vuosi. Haastateltavat kokevat tämän ongelmalliseksi, sillä on tilanteita, joissa opiskelija ei ole valmis jatkamaan eteenpäin tämän vuoden jälkeen. Toiveena on, että yksi paikka, esimerkiksi TUVA-koulutus, voisi jatkaa työtä nuoren opiskelijan kanssa niin kauan, kunnes valmiudet lähteä eteenpäin ovat riittävät.

Mutta että, se semmoinen pakko, pakko pystyä ja tehdä ja muuta... että onko olemassa tarpeeksi vaihtoehtoja sellaiselle nuorelle, jolla on paljon kaikkea ja että riittääkö tämä yksi tuvu vuosi, kun on nähty, ettei se riitä. -- Että se muutos pitäisi tulla, että tavallaan yksi paikka jatkaisi sitä työtä tarpeeksi kauan.

Erityisoppilaitosten rooli TUVA-koulutuksen jatkopolkuna nousee esiin aineistosta. Koetaan, että esimerkiksi erityisoppilaitos Luovin aloituspaikat ovat riittämättömät, eivätkä kaikki tarvitsisi Luovin kaltaisia tukitoimia, mutta tavallisessa tutkintokoulutuksessa tuki taas on täysin riittämätön. Luovi ja Sedun yhteistyömalli Telakka nostettiin hyvänä käytäntönä esiin.

Kyllähän se näkyy se tarve meillä. Se Luovin tarve, että... että ei ne pärjää, ei riitä se osaaminen. Tai että... On se hankala, kun tarvitsi vielä jonkun välimuodon

Onhan tää Telakka-malli siihen tosi hyvä, että toivoo niin, että se sitten lähtee kunolla ja... no, vakiintuu! Ettei sillai ole hanke hankkeen perässä tavallaan.

Telakka-malli on Ammattiopisto Luovin ja Sedun yhteistyössä kehittämä toimintamalli, jossa vaativaa erityistä tukea tarvitseva opiskelija voi opiskella ammatillisia tutkinnon osia toisen oppilaitoksen ryhmässä, samalla kun Luovi vastaa opiskelijan tarvitsemasta tuesta (Luovi,

i.a.) Malli mahdollistaa yksilöllisen etenemisen ja laajemman tutkintotarjonnan opiskelijoille, jotka eivät pärjäisi tavallisessa ryhmässä ilman lisätukea.

7.2 Motivaation ja sitoutumisen sekä ryhmäytymisen haasteet oppivelvollisuuden kontekstissa

Toinen vahvasti esiin nouseva teema on opiskelijoiden motivaation ja sitoutumisen haasteet, sekä niiden vaikutuksen ryhmäytymiseen. Oppivelvollisuuslaki tuo nuorelle veloitteen, mutta ei automaattisesti lisää hänen motivaatiotaan. Haastatteluissa kuvataan, kuinka osa opiskelijoista ajattelee TUVA:n pakollisena paikkana, mikä vaikuttaa heidän sitoutumiseensa ja ryhmän dynamiikkaan:

Motivoimattomuus on se suurin haaste, jonka ympärillä me pyöritään.

Osa voi olla tosi maahan lyötyjä tavallaan, että he kokeillut jo montaa asiaa ja sitten se voi jo ahdistaa, että en mä pääse eteenpäin, että kaverit etenee ja mä vaan pyörin tässä ja keskeytyy nää koulutukset. Eliikkä siis motivaatio yksi juttu ja sitten tietyti nämä, jotka meille tulee vähän niinku pakotettuna tai osoitettuna.

Me täällä pyöritään sen motivaation herättämisen ympärillä. Sehän on ihan jatkuvaa, joka oppitunnilla näkyvää on se, että sä motivoit. Se on niinku jatkuvaa

Vastaajat kokevat, että osaltaan oppivelvollisuusiän nosto on vaikuttanut laskevasti opiskelijoiden motivaatioon opiskella TUVA-koulutuksessa. Oppivelvolliset voivat ajatella lain asettaman pakon rajana, jota vastaan taistella.

mutta että eihän se nuorelle sellainen motivaattori ole, että joo hei mä olen oppivelvollinen, niin mä nyt sitten tätä kansalaisvelvollisuutta tässä noudatan ja suoritan

Että mä en tiedä onko se jotenkin tohon ikään, se että kun PAKKO TEHDÄ, niin niin sitten se koetaan, että en ainakaan, se ei motivoi niitä.

Motivaation puute heijastuu myös ryhmäytymiseen. Kun osa opiskelijoista ei ole motivoitunut, ryhmän normien muodostuminen ja yhteisöllisyys vaikeutuvat. TUVA-koulutuksessa motivaation puute heijastuu aineiston perusteella myös muuhun ryhmään, ei pelkästään opiskelijaan itseensä. Ei-motivoitunut opiskelija voi saada mukaan epätoivottuun käytökseen myös muita.

Joskus sitä on opiskelija, joka tulee elokuussa sillai ihan motivoituneena ja että on itse hakenut, mutta että sitten tulee kavereita, jotka on niinku tipahtanut tavallaan meille ja sitten käykin niin, että... niinku, no, että ne on sitten molemmat pois. Tarttuu tavallaan se sellainen, että tää nyt on tällaista paskaa -asenne

Aiemmin, kun koulutukseen piti hakea, motivaatio oli lähtökohtaisesti opiskelijalla itsellään. Ennen oppivelvollisuusiän nostoa ei-motivoituneen opiskelijan kanssa pystyttiin helpommin ohjata hänet toisten palveluiden pariin, mikäli koettiin, että tämä ei pystynyt sitoutumaan opintoihin sen hetkisessä elämäntilanteessa. Nyt TUVA-koulutuksen työntekijät kokevat haasteeksi ne opiskelijat, jotka eivät ole itse hakeutuneet, ja nämä opiskelijat haastavat myös koko ryhmän toimintaa. Työ on muuttunut niin, että syksyllä uuden ryhmän alkaessa aikaa tulee käyttää entistä enemmän tavoitteiden kirkastamiseen.

Jotenkin ennen tavallaan pääsi heti alkuun ja nyt sitten... niin.. saattaa mennä sinne helmikuullekin jopa, että sitä opiskelija sitten hoksaa, että aivan! Niinku... mä saan tästä jotakin! Ja monesti se voi olla sitten tavallaan jo... sitten aika lyhyt aika sitten tehdä niiden tavoitteiden eteen tarpeeksi

Oppivelvollisuusiän muutos on vaikuttanut nuorten osallisuuden kokemukseen. Ryhmytyminen on vaikeutunut, kun mukana on paljon ei-koulukuntoisia tai pakotettuna tulleita opiskelijoita. Tämä vaikuttaa ryhmän dynamiikkaan ja yhteisöllisyyden rakentumiseen.

Kyllähän se vaikuttaa siihen ryhmän dynamiikkaan tosi paljon, että siellä ne vaan lilluu mukana tavallaan...

TUVA-ryhmän opiskelijarakenteen muutos on johtanut siihen, että samassa ryhmässä opiskelee sekä lukiopolulle suuntautuvia opiskelijoita että nuoria, joilla on niin laajoja oppimisen tai keskittymisen vaikeuksia, että kaikki tehtävät on tehtävä yhdessä opettajan tai ohjaajan tukena. Tämä asettaa haasteita ryhmämuotoiselle opetukselle ja vaikuttaa ryhmän dynamiikkaan. Oppivelvollisuus uudistuksen myötä kaikki nivelvaiheen koulutukset yhdistettiin, jolloin ohjauksen alla on yhä heterogeenisempi opiskelijajoukko. Vastaajat kokevat, että osa pystyvimmistä opiskelijoista jää liian vähälle huomiolle ja henkilöstön aika ei riitä heidän tarpeidensa kohtaamiseen.

eihän se ryhmämuotoinen opetus, kun samassa siellä on näitä lukioon menijöitä, ja sitten näitä... siis, että onhan ne oman onnensa nojassa ne lukiolaiset siellä. Osa, iso osa tarvii niin paljon sitä tukea. – ihan siihen, että miten ollaan ja käydään koulua

Haastateltavat kertovat, että koulutukseen on aina hakeutunut opiskelijoita myös kesken lukukauden, mutta oppivelvollisuusiän noston jälkeen näitä opiskelijoita on yhä enemmän. Työntekijät näkevät, että tämä vaikeuttaa myös ryhmähengen muodostumista ja ryhmäytymistä. Nähdään hyvänä, että uudet opiskelijat aloittavat ennalta määriteltynä aikana ryhmänä, esimerkiksi kuun ensimmäisenä maanantaina, eivätkä tule yksitellen pitkin viikkoja.

just kun ollaan saatu homma tasaantumaan, ja jotenkin palaset loksautamaan siellä luokassa paikoilleen, niin sitten voi aloittaaakin vaikka seitsemän uutta ja aivan vierasta tyyppiä. Se on hankalaa niille uusille, mutta myös vanhoille, kun taas jännittää ja kaverisuhteet voi mennä uusiksi

7.3 Resurssit ja rakenteet

TUVA-koulutuksen aseman vahvistuminen nivelvaiheen koulutuksena koetaan pääosin myönteisenä. Haastateltavat pitävät tärkeänä, että nivelvaiheen koulutukset on yhdistetty yhdeksi selkeäksi koulutusmuodoksi, mikä lisää koulutuspolun ymmärrettävyyttä ja yhdenvertaisuutta. Samalla kuitenkin korostuu tarve kehittää TUVA-koulutuksen sisältöjä ja toimintamalleja edelleen. Haastatteluissa nousee esiin huoli siitä, että työn kehittämiseksi ei jää aikaa, ja rakenteet eivät aina vastaa nuorten tarpeisiin.

Kuten aiemmissa luvuissa on tullut ilmi, haastateltavat tuovat esiin huolen siitä, että osa opiskelijoista voi niin pahoin, ettei pelkkä koulussa oleminen riitä kannatteluksi. Näissä tilanteissa korostuu moniammatillisen yhteistyön merkitys: lastensuojelu, terveydenhuolto ja laitospalvelut nähtiin välttämättöminä tukirakenteina, joiden avulla nuorta voidaan tukea kokonaisvaltaisesti. TUVA-koulutuksen työntekijät kokevat, että vaikka he tekevät parhaansa, tarvitaan rinnalle vahvempia palveluita ja yhteisiä toimintamalleja, jotta nuori voi ottaa edes pieniä askelia kohti arkea ja koulunkäyntiä. Tämä tuo esiin sen, että TUVA ei yksin riitä kaikille, vaan osa opiskelijoista tarvitsee ympärilleen laajemman verkoston, joka kantaa silloin, kun koulun keinot eivät enää riitä.

--eihän kukaan kannattele sellaista nuorta, joka voi pahoin täällä TUVA-koulutuksessa perään soittelemalla, että kyllähän siinä lastensuojelu ja laitokset ja tuota terveydenhuolto niin niin... yhteistyössä just, että niitä altistuksia sitten tulis sitten siihen normaaliin eloon ja koulunkäyntiin pienin askelin.

Osallisuuden toteutuminen edellyttää rakenteita, jotka mahdollistavat yksilöllisen ohjauksen ja joustavat ratkaisut. Kun resurssit ovat riittämättömät, nuoren osallisuus ja ryhmäytyminen

voivat jäädä toteutumatta, mikä lisää syrjäytymisen riskiä. Tämä koetaan haasteeksi, vaikkakin osa vastaajista nostaa esille, että resurssit ovat lisääntyneet TUVA-koulutuksessa, esimerkiksi koulutuksessa on nyt oma opinto-ohjaaja, jota aikaisemmin ei ollut. Resurssit ovat lisääntyneet, mutta eivät vielä riittävät, sillä opiskelijoiden haasteet ovat myös kasvaneet. Koetaan, että vaikka arki sujuu hyvin, toivotaan lisää aikaa työn kehittämiseen.

Meillähän on saatu pyörimään tämä hyvin, että meillä on hyvät pohjat lukkareille ja mitä missäkin jaksossa tehdään, että se on vapauttanut aikaa sitten – mutta eihän samalla linjalla voi mennä väestä riippumatta, että, että niillehän meidän pitäisi rakentaa, eikä sille mikä menee helposti tavallaan

Aineistosta nousee esille työntekijöiden halu yksilöllistää opintoja enemmän opiskelijoiden tarpeita vastaavaksi. Työntekijät toivovat, että olisi aikaa yhdessä työyhteisön kanssa keskustella uusista ideoista ja muokata esimerkiksi lukujärjestyksen sisältöjä kutakin ryhmää ja sen tarpeita vastaavaksi. Erityisesti korostuu tarve saada aikaa yhteiseen suunnitteluun ja pedagogiseen kehittämiseen työyhteisön sisällä.

jos meillä olisi aikaa ja resurssia kehittää tätä, niin mä väitän, että meillä olis myös sitä joustavuutta ja mukautumiskykyä enemmän

Meillä ei ole aikaa kehittää tätä työtä, eli me joudutaan menemään samalla sabluunalla liian pitkään.

Työntekijät kuvailevat, kuinka hyviä ajatuksia ”heitellään”, mutta ne jäävät usein toteuttamatta, koska aikaa ja resursseja ei ole riittävästi. Erityisesti korostuu tarve lisäresursseille, jotta yksilöllinen räätälöinti olisi mahdollista myös niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka aiemmin olisivat jääneet kokonaan koulutuksen ulkopuolelle. Juuri nämä opiskelijat ovat nyt TUVA-koulutuksessa, ja heidän tukemisensa vaatii uudenlaista ajattelua ja rakenteellista joustavuutta.

Että kun on näitä asioita... hyviä ideoita vaikka, mutta sitten niitä vaan sillai heitelään ja muut on, että joo, noin pitäis tehdä sitten, mutta kun... ei sitä sitten ehdi kuitenkaan, ja tehdään niinku ennenkin

Useissa aineiston kohdissa nousee esille vastaajien tunne siitä, että ei pysty tekemään omaa työtään niin laadukkaasti kuin toivoisi. Osa vastaajista tuo esille riittämättömyyden tunnetta kiireisessä arjessa ja toivovat, että saisivat suunnitella työtä ja opetustaan enemmän. Ratkaisuna nähdään esimerkiksi säännöllisten kehittämispäivien pitäminen, jolloin opetus- ja

ohjaushenkilöstö olisi vapautettu opetuksesta ja opiskelijat olisivat tekemässä itsenäisiä tehtäviä ja opetustuntien määrän vähentämisen, jolloin suunnittelulle jäisi lisää aikaa.

Että mä näkisin ratkaisuna sen, että meiltä opetustunteja vähän leikattaisiin pois ja meille jätettäis aikaa niin me voitaisiin tehdä laadukkaampaa työtä sen pienempi opetustuntimäärä.

Kirjaamisen tärkeys nostetaan esille ainoana todellisena keinona todentaa työtä, jota tehdään näkymättömissä, mutta ajanpuutteen vuoksi kirjaaminen jää vaillinaiseksi. Vaikka haastateltavat tiedostavat, että Wilmaan kirjaaminen on erityisen tärkeää, he kokevat samaan aikaan, että kirjaamiseen käytettävä aika ei saa olla pois opiskelijoilta. Koetaan, että resurssien puute aiheuttaa sitä, että lisäresursseja ei tulekaan, sillä todellinen tilanne ei välity eteenpäin.

Se aika menee siihen, että soitellaan kotiin ja psyykkarille ja opiskelijalle... ja keksitään ja mietitään... Että jos joku katsoo tuen merkintöjä, niin siellä ne on sitten... mutta että, eihän sinne kaikkea kukaan ehdi ja muista merkata... että eihän ne siellä itse asiassa ole kaikki mitä me tehdään!

Sehän on, että ei vaan ehdi kaikkea kirjata, ja sitten kun ei kirjata niin... no, sitten joku tuolla katsoo, että "nojaa, eipä tuolla nyt paljon tapahdu"...

Nivelvaiheen koulutukseen toivotaan lisää vaihtoehtoja opiskelijoille, joiden koulukuntoisuus on heikentynyt. Haastatteluissa nousee esiin tarve kehittää TUVA-koulutusta niin, että se voisi joustavammin vastata niiden nuorten tarpeisiin, jotka eivät ole valmiita siirtymään tutkintotoivoitteiseen koulutukseen.

Kyllä meidän koulutuksenperusteet taipuisi siihen nytkin jo, se ei tarkoita muutosta, mutta ehkä sellainen ajatuksellinen muutos siihen, että meillä oltaisiin tavallaan ne, jotka ennen olisi mennyt sairauslomalle, niin ne oliskin sitten meillä ja me räätälöitäis sitten tosi yksilöllisesti. Mutta se vaatii lisää resursseja, tällä resurssilla se ei onnistu. Et sitten siihen tarvitaan lisää resurssia.

7.4 Kiinnittyminen jonnekin

Oppivelvollisuusikä toimii eräänlaisena turvaverkkona, joka estää nuoria tippumasta kokonaan koulutuksen ulkopuolelle. Tämä nousee esiin suurimpana myönteisenä muutoksena kaikissa vastauksissa. Aineistosta ilmenee, että tätä työntekijät pitävät tärkeimpänä muutoksena ja se koetaan suurempana hyötynä kuin muutoksen tuomat haitat.

TUVA-koulutuksen työntekijöiden mukaan kouluakäymättömiä ja koulukuntoisuudeltaan heikkoja opiskelijoita on ollut aina, mutta oppivelvollisuusiän noston myötä nämä nuoret ovat tulleet näkyväksi myös tilastollisesti. Tämä koetaan erittäin myönteisenä kehityksenä, sillä aiemmin kyseiset opiskelijat saattoivat jäädä kokonaan koulutuksen ulkopuolelle ilman virallista seuranta- tai vastuuta. Nyt he ovat osa koulutusjärjestelmää, ja heitä voidaan tukea tarkoituksenmukaisesti.

Että onhan se ihan hirvittävän hyvä, että nää on nyt meille hyppysissä!

Kyllä moni tippuisi kelkasta aiemmin jo pois.

Oppivelvollisuuden laajentamisen nähdään tuovan mahdollisuuden kannatella nuoria, jotka aiemmin olisivat pudonneet koulutusjärjestelmästä kokonaan. Vaikka osa nuorista edelleen kokee vaikeuksia kiinnittyä opintoihin, työntekijöiden näkemyksissä korostuu toiveikkuus siitä, että lakimuutoksen myötä yhä useampi saa tarvitsemansa tuen ajoissa.

että sillai vaikka olis tullut kaikkea haastetta, ja ihan erillä tavalla sillai... no, kuormittuu, niin onhan se, että nää on täällä nyt! Vaikka välillä on, että miks nää kaikki on täällä, niin.. no, ne on täällä ja me tiedetään, että ne on sitten... turvassa kuitenkin

Kyllä näitä 16–17-vuotiaita nuoria miettii, jotka on ihan ulapalla oman ammatillisen uran suhteen niin, niin, kyllähän ne jäi ja tippui syvään, syvään kuiluun paljon aiemmin. Osahan heistä tippuu siitä huolimatta, mutta kyllä mulla sellainen naiivi ajatus on, että kyllä tällä joitain tällä lakipykälällä pystytään kannattelemaan

Haastateltavat kuvaavat, kuinka koulu tarjoaa nuorelle rytmin, ruokailun, vertaisryhmän ja turvallisia aikuisia – elementtejä, joita ei välttämättä ole saatavilla muualla. Koulu nähdään paikkana, jossa nuori voi harjoitella aikuisuutta ilman samanlaista suorituspainetta kuin työelämässä. Oppivelvollisuuden myötä yhä useampi nuori pysyy mukana tässä yhteisössä, mikä koetaan merkitykselliseksi paitsi oppimisen, myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Työntekijät korostavat, että koulussa oleminen itsessään on jo suojaava tekijä, ja että koulu toimii paikkana, jossa nuori voi olla turvassa ja tulla kohdatuksi.

Kun se on koulussa, niin sillä on se arkirythmi, koulu alkaa ja päättyy, hänellä on kouluruokailu ilmainen, hänellä on sosiaalisia kontakteja... vertaisryhmä, johon liittyä, aikuisia, joidenka kanssa olla, ja harjoitella sitä aikuisuutta, että onhan koulu, että eihän mikään, ei edes työpaikka anna sitä samaa mahdollisuutta, Että työpaikassa sulla on kuitenkin velvoite suorittaa, niinku tehdä sen rahan eteen, palkkasi

eteen jotain, mutta koulussa sä voit vielä harjoitella. Tavallaan kaikki on täällä harjoittelemassa.

Mä näen sen tälläsena, että halutaan pitää huolta nuorista ja mikäpä parempi paikka kuin koulu, työ tai koulu. Niin että voidaan pitää haravissa ja on se säännömukainen rytmi ja kaikki.

7.5 Yhteistyö tiivistynyt, käytänteet tiivistynyt muualla

Haastateltavat tuovat vahvasti esiin, että moni käytäntö, jota oppivelvollisuusiän nosto on tuonut valtakunnallisesti esiin, kuten poissaolojen seuranta, huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ja opiskelijan kokonaistilanteen huomioiminen – on ollut TUVA-koulutuksessa arkea jo ennen lakiuudistusta. Työntekijät kokevat, että nämä toimintamallit ovat olleet osa heidän perustyötään jo VALMA-koulutuksen ajoista lähtien.

Koska nää on ollut sitä perustyötä ollut aina

Uudistuksen myötä yhteistyö on kuitenkin tiivistynyt, ja erityisesti muissa koulutusmuodoissa on alettu omaksua samoja käytänteitä, jotka ovat TUVA-koulutuksessa jo vakiintuneita. Tämä näkyy esimerkiksi moniammatillisten palaverien lisääntymisenä ja siinä, että muutkin toimijat pitävät opiskelijan kokonaisvaltaista tukemista nyt tärkeänä.

näinhän meillä on siis jo aiemminkin tehty, että niinku ei tää meille ollut uutta nää tavoittelut ja huoltajien kanssa soittelut, että se on ollut meidän tapa täällä aina – mutta siis nyt muutkin, että palaverissa ja kaikessa huomaa, että muutkin pitää sitä nyt tärkeänä

Lakiuudistusta pidetäänkin nimenomaan hyvänä myös siksi, että se on auttanut saamaan yhteistyötahot ja huoltajat ymmärtämään miksi koululta tavoitellaan ja pidetään esimerkiksi palaveria. Laki on antanut vahvemman pohjan mille yhteistyötä rakennetaan ja muutos on antanut yhteistyölle opiskelijan verkostojen kanssa.

Huomaa, että huoltajat oli ne sitten vanhempia tai laitoksia, niin ne kanssa huolehtii... tai että kun on se laki, niin se on siellä takana, ja että me ei täältä vaan kukkahatut päässä soitella perään, että se on se laki!

TUVA-työntekijät kokevat, että heillä on jo valmiiksi vahva osaaminen ja toimintamalli, kun taas muilla koulutusmuodoilla yhteistyön ja opiskelijälähtöisen tuen rakentaminen on vasta osittain

käynnistymässä. Tämä asetelma voi tuoda TUVA-koulutukselle uudenlaista asiantuntijaroolia ja vahvistaa sen asemaa osana oppivelvollisuuden toteuttamista.

muutkin tahot, yhteistyötahot ja verkostot ja niin, alkaa ottamaan kiinni kanssa tästä, mitä me ollaan tehty jo aina

7.6 Tulosten yhteenveto

Tutkimuksen perusteella oppivelvollisuusiän nostolla on ollut merkittäviä vaikutuksia TUVA-koulutuksen arkeen. Keskeiset tulokset on koottu kuvaan 3, joka havainnollistaa tutkimuksen päätulokset visuaalisesti. Haasteet on merkitty kuvaan punaisiin laatikoihin vasemmalle puolelle ja myönteiset vaikutukset on merkitty oikealle puolelle vihreällä.

Kuva 3. Keskeiset tutkimustulokset.

Keskeiset tulokset liittyvät opiskelijoiden tuen tarpeisiin, ja koulukuntoisuuden heikkenemiseen. Motivaatio ja opintoihin sitoutuminen on heikentynyt mikä luo haasteita ryhmytymiseen

ja ryhmän toimintaan, sekä haastaa ryhmämuotoisen opetuksen suunnittelua. Resurssit koetaan edelleen riittämättömiksi, toimintaan toivotaan lisää joustavuutta.

Myönteisenä kehityksenä voidaan todeta, että opiskelijoiden kiinnittyminen koulutukseen on varmistunut oppivelvollisuusiän noston myötä. TUVA-koulutus toimii turvaverkkona, joka estää nuoria putoamasta kokonaan koulutuksen ulkopuolelle ja yhä useampi saa tukea ajoissa. Lisäksi moniammatillinen yhteistyö opiskelijan verkostojen kanssa on tiivistynyt ja käytänteet ovat yhtenäistyneet, mikä tukee opiskelijoiden kokonaisvaltaista ohjausta.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa kerrotaan tulosten perusteella tehdyt johtopäätökset ja verrataan saatuja tutkimustuloksia aiempiin tutkimuksiin ja teoriaan. Tutkimuskysymykset olivat: miten oppivelvollisuuden nosto on vaikuttanut TUVA-koulutukseen, ja millaisia haasteita ja mahdollisuuksia muutos on tuonut? Tulosten perusteella voidaan todeta, että muutos on ollut monitasoinen ja vaikuttanut sekä opiskelijoiden profiiliin että henkilöstön työnkuvaan. TUVA-koulutuksen rooli on laajentunut pelkästä valmentavasta koulutuksesta kohti moniammatillista ja osallisuutta tukevaa toimintaympäristöä. Tutkimuksen tulokset asettuvat vahvasti aiemman tutkimustiedon ja teoreettisten käsitteiden yhteyteen. Erityisesti koulukuntoisuuden, osallisuuden, motivaation ja syrjäytymisen teemat nousevat esiin sekä aineistossa että teoriataustassa.

Oppivelvollisuuden nostaminen on tuonut TUVA-koulutukseen opiskelijoita, jotka aiemmin olisivat jääneet kokonaan koulutuksen ulkopuolelle. Tämä on lisännyt koulukuntoisuuteen liittyviä haasteita, sillä osa opiskelijoista ei ole valmis osallistumaan opetukseen tai sitoutumaan koulun rakenteisiin. Havainto tukee Owal Groupin (2024, s. 17) selvitystä, jossa korostetaan yksilöllisten tukitarpeiden kasvua ja opiskeluhuollon resurssien vahvistamisen tarvetta. Samalla se on linjassa UNICEF:n (2012, s. 4–6) koulukuntoisuuden määritelmän kanssa, jonka mukaan koulukuntoisuus ei ole vain yksilön ominaisuus, vaan yhteiskunnan vastuulla oleva kokonaisuus, joka edellyttää monialaista tukea ja yhteistyötä.

Tutkimuksen tuloksissa nousee vahvasti esiin opiskelijoiden yksilöllisten tukitarpeiden kasvu. TUVA-koulutukseen ohjautuu yhä enemmän nuoria, joiden koulukuntoisuus on heikentynyt ja jotka tarvitsevat aiempaa enemmän yksilöllistä ohjausta ja tukea arjen hallintaan, oppimiseen ja ryhmässä toimimiseen. Tämä havainto on tehty myös aiemmassa tutkimuksessa: Kilpeläisen ja Rummun (2025, s. 7–8) tekemässä Karvin selvityksessä todetaan, että suuri osa koulupudokkaista oli saanut erityisen tuen päätöksen jo peruskoulussa ja tarvitsi tukea myös toisella asteella.

Osallisuuden ja syrjäytymisen näkökulmasta tulokset osoittavat, että nuorten tukeminen edellyttää rakenteita, jotka mahdollistavat kiinnittymisen kouluyhteisön. Salminen ym. (2023, s. 85–89) sekä Klein ja Sosu (2024, s. 59) korostavat osallisuuden rakentuvan merkityksellisten sosiaalisten suhteiden, palveluiden tuottaman turvan ja yhteiskunnallisen osallisuuden kautta, ja mikäli nämä eivät toteudu, riski syrjäytyä kasvaa, ja nämä tekijät nousevat esiin myös

aineistosta. TUVA-koulutus toimii nyt entistä enemmän myös kuntouttavana ympäristönä, jossa nuoren koulutuspolkua rakennetaan uudelleen.

Syrjäytymisen ehkäisy nousee aineistossa esiin TUVA:n tärkeimpänä tehtävänä, paikkana, jonne nuori voi kiinnittyä. Ahtaanluoma-Kettusen (2023) mukaan syrjäytyminen on prosessi, jossa yksilö jää yhteiskunnan ulkopuolelle useilla elämän osa-alueilla. TUVA-koulutus toimii turvaverkkona, joka estää nuoria tippumasta kokonaan koulutuksen ulkopuolelle. Koulun tarjoama rytmi, sosiaaliset kontaktit ja turvallinen ympäristö ovat keskeisiä tekijöitä nuoren hyvinvoinnin kannalta. Tämä tekee koulutuksesta merkityksellisen osan nuoren kasvua ja kehitystä.

Motivaation puute ja sitoutumisen haasteet ovat nousseet keskeisiksi teemoiksi. Kun opiskelija ei ole itse hakeutunut koulutukseen, hänen motivaationsa voi olla heikko, mikä vaikuttaa koko ryhmän dynamiikkaan. Tämä haastaa henkilöstöä jatkuvaan motivaation tukemiseen ja yksilöllisten tavoitteiden kirkastamiseen. Ryhmytyminen ja yhteisöllisyyden rakentuminen voivat jäädä vajaiksi, mikä lisää riskiä osattomuuteen ja syrjäytymiseen. Tuckmanin (1965) ryhmän kehitysvaiheiden mukaan ryhmän toimivuus edellyttää jäsenten sitoutumista ja yhteisiä tavoitteita. Itsemääräämisteorian (Deci & Ryan, 2000) mukaan motivaatio syntyy, kun yksilö kokee autonomiaa, pätevyyttä ja yhteenkuuluvuutta. Tämä voi selittää osaltaan motivaation puutetta, joka nousee esiin tutkimusaineistosta.

Vaikka haasteet ovat merkittäviä, tutkimus osoittaa myös selkeitä hyötyjä. TUVA-koulutus toimii turvaverkkona, joka estää nuoria tippumasta kokonaan koulutuksen ulkopuolelle. Oppivelvollisuuden noston myötä nuoret, jotka aiemmin jäivät näkymättömiksi, ovat nyt virallisesti jonkun tahon vastuulla. Tämä mahdollistaa heidän tukemisensa ja kiinnittymisensä koulutukseen, vaikka polku olisi hidas ja vaatisi paljon tukea. Tämä havainto tukee Kilpeläisen ja Rummun (2024) Karville tekemää selvitystä, jossa korostetaan TUVA-koulutuksen merkitystä niille nuorille, jotka eivät ole vielä valmiita jatkamaan tutkintoon tähtäävään koulutukseen.

Moniammatillinen yhteistyö on tiivistynyt ja TUVA:n asema on vahvistunut. Koulutuksen arvo on kasvanut, ja yhteistyötahot suhtautuvat siihen entistä vakavammin. Tämä luo mahdollisuuksia nuoren kokonaisvaltaiseen tukemiseen, mutta edellyttää selkeitä rakenteita ja riittäviä resursseja. Yhteistyön ja käytänteiden tiivistyminen oppivelvollisuuden laajentamisen myötä on havaittu myös Jussilan (2022) artikkelissa, jossa TUVA-koulutuksen rooli yksilöllisten koulutuspolkujen rakentajana tuotiin esiin.

Työntekijät tuovat esiin tarpeen kehittää TUVA-koulutuksen rakenteita, erityisesti mahdollisuuksia yksilöllistä opintoja ja joustaa aikarajoissa. 38 viikon koulutusjakso ei riitä kaikille, ja osa opiskelijoista tarvitsee pidempää aikaa kiinnittyäkseen ja edetäkseen. Lisäksi toivotaan lisää aikaa työn suunnitteluun ja kehittämiseen, jotta koulutus voisi vastata paremmin nuorten moninaisiin tarpeisiin. Resurssien riittämättömyys ja rakenteelliset haasteet ovat olleet esillä myös aiemmissa selvityksissä (Owal Group, 2024, s. 14), ja ne näkyvät selvästi tämän tutkimuksen aineistossa. Kolleckin (2025) esittämässä moniulotteisessa osallisuuden viitekehyyksessä painotetaan niin yksilön vaikutusmahdollisuuksia, mutta myös juuri inklusiivisia pedagogisia käytäntöjä ja rakenteellista tukea. Pelkkä oppimisen tukeminen ei riitä, vaan myös hyvinvointiin liittyvät tekijät on huomioitava kokonaisvaltaisesti (Pöysä ym., 2024, s. 4041).

Tutkimuksessa esiin nousseet rajalliset resurssit ja aikapula vaikuttavat myös ryhmäytymisen toteutumiseen TUVA-koulutuksessa. Ryhmäytymisen alkuvaiheeseen panostaminen on oppimisen ja ryhmän toimivuuden kannalta keskeistä, erityisesti heterogeenisissä opiskelijaryhmissä. Ryhmämuodostuksen merkitystä oppimistuloksiin on korostettu myös kansainvälisessä tutkimuksessa (Bergtold & Shanoyan, 2024, s. 3), mikä tukee havaintoa siitä, että TUVA-koulutuksessa tarvittaisiin enemmän aikaa ja pedagogista tukea yhteisöllisyyden rakentamiseen.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että oppivelvollisuusiän nostaminen on tuonut TUVA-koulutukseen sekä haasteita että mahdollisuuksia. Arki on muuttunut opiskelijarakenteen muutoksen sekä tuen tarpeiden kasvun seurauksena, mutta työntekijät kokevat oppivelvollisuusiän noston kuitenkin myönteisenä asiana. TUVA-koulutuksen rooli nuorten tukemisessa on korostunut, ja sen merkitys osallisuuden, hyvinvoinnin ja koulutuspolkujen rakentajana on vahvistunut. Jotta TUVA-koulutus voi vastata kasvaviin tarpeisiin, sen rakenteita, resursseja ja toimintamalleja tulee kehittää edelleen. Erityisesti tarvitaan joustavuutta, yksilöllisyyttä ja moniammatillista yhteistyötä, jotta jokainen nuori voi löytää oman paikkansa ja polkunsä koulutuksen kautta.

9 POHDINTA

Tässä luvussa pohditaan opinnäytetyön keskeisiä tuloksia ja prosessia suhteessa tutkimuskysymyksiin ja teoreettiseen viitekehykseen. Lisäksi arvioidaan työn vahvuuksia, rajoituksia sekä tarkastellaan, miten tulokset asettuvat aiempaan tutkimukseen ja käytäntöön.

Sosiaalialan ammattikorkeakoulujen verkosto (2023) on määritellyt sosionomin kompetenssit, jotka kuvaavat osaamista, jonka valmistuvan sosionomin tulee hallita. Tämän opinnäytetyöprosessin aikana niistä korostuivat erityisesti kriittinen ja osallisuutta edistävä yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen sekä eettinen osaaminen. Tutkimus käsitteli oppivelvollisuus uudistuksen vaikutuksia nuorten asemaan ja koulutukselliseen tasa-arvoon, mikä edellytti yhteiskunnallisten rakenteiden tarkastelua ja kriittistä otetta. Eettinen osaaminen konkretisoitui tutkijan roolin erottamisessa työntekijän roolista sekä aineiston käsittelyssä. Tutkimuksen toteuttaminen omassa työyhteisössä vaati jatkuvaa reflektiota ja harkintaa. Tutkimuksellinen osaaminen näkyi koko prosessin suunnittelussa, aineistonkeruussa, analyysissä ja johtopäätösten tekemisessä ja kehittyi merkittävästi prosessin aikana.

Lähteiden valinnassa painottui käytännönläheisyys ja ajankohtaisuus, sillä TUVA-koulutusta ja oppivelvollisuus uudistusta koskevaa tutkimustietoa on vielä rajallisesti saatavilla. Tämän vuoksi hyödynnettiin myös viranomaisten raportteja, verkkosivuja ja asiantuntija-artikkeleita, joiden luotettavuutta arvioitiin kriittisesti. Lähteiden käyttöä ohjasi pyrkimys tuoda esiin monipuolisesti eri näkökulmia koulukuntoisuudesta, osallisuudesta ja syrjäytymisen ehkäisystä. Tutkijan oli tärkeää varmistaa, että tulkinnat perustuivat aineistoon, eivätkä hänen omiin kokemuksiinsa, ja lähteet tukivat tätä prosessia tarjoamalla teoreettista taustaa ja vertailupohjaa.

Tutkimusprosessin aikana pidettiin erityisen tärkeänä eriyttää tutkijan rooli kollegan roolista. Koska haastateltavat olivat tutkijan työtovereita, luotiin haastattelutilanne mahdollisimman neutraaliksi ja tutkimukselliseksi. Tilanne pyrittiin tietoisesti rakentamaan sellaiseksi, että haastateltavat kokivat olevansa osana tutkimusta, eivät arkista keskustelua. Haastatteluiden jälkeen saatu palaute siitä, että tilanne tuntui viralliselta, tulkittiin merkiksi siitä, että tutkijarooliin oli onnistuttu asettumaan.

Prosessin haastavimmaksi osaksi koettiin aineistossa pysyminen. Koska tutkija työskentelee itse TUVA-koulutuksessa, taustatietoa ja kokemuksia oli runsaasti, mikä olisi voinut vaikuttaa tulkintoihin. Tämän vuoksi varmistettiin jatkuvasti, että johtopäätökset ja analyysi perustuivat

ainoastaan kerättyyn aineistoon, ei aiempiin kokemuksiin tai kuultuun tietoon. Aineistoon palattiin useaan otteeseen ja tarkistettiin, että jokainen tulkinta oli johdettavissa suoraan haastattelupuheesta.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkija on itse mukana prosessissa, ei pelkästään ulkopuolinen tarkkailija (Hirsjärvi ym., 2015, s. 161). Tämä tarkoittaa, että omat kokemukset ja näkemykset voivat väistämättä vaikuttaa siihen, miten aineistoa tulkitsee, ja siksi analyysi ei voi olla täysin objektiivista. Tutkijan kaksoisrooli on hyvä huomioida tuloksia ja johtopäätöksiä tarkasteltaessa, vaikka sen vaikutus on pyritty minimoimaan läpi prosessin.

Tutkimuskysymykset liittyivät oppivelvollisuusiän noston vaikutuksiin TUVA-koulutuksen arjessa, erityisesti osallisuuden, koulukuntoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmista. Aineisto tarjoaa kattavia vastauksia kaikkiin kysymyksiin, ja erityisesti koulukuntoisuuden heikkeneminen ja osallisuuden haasteet nousevat esiin vahvoina teemoina.

Aiempien tutkimusten (Owal Group, 2024; Kilpeläinen & Rumpu, 2025) havainnot ovat linjassa tämän tutkimuksen tulosten kanssa. Ne korostavat yksilöllisen tuen tarvetta, opiskelijoiden moninaisuutta ja koulutuksen merkitystä syrjäytymisen ehkäisyssä. Kuitenkin tämä tutkimus tuo lisäarvoa erityisesti arjen kokemusten ja työntekijöiden näkökulman kautta. Aiemmat selvitykset ovat pääosin kvantitatiivisia tai hallinnollisia, kun taas tämä tutkimus tuo esiin koulutuksen käytännön toteutuksen haasteet ja mahdollisuudet suoraan kentältä. Lisäksi vaikka aiemmat tutkimukset (Owal Group, 2024; Kilpeläinen & Rumpu, 2025) tarjoavat arvokasta tietoa TUVA-koulutuksen toimivuudesta, niiden alueellinen ja yksikkökohtainen edustavuus ei ole tarkasti kuvattu. Tämä herättää kysymyksen siitä, onko esimerkiksi maaseutukampusten erityispiirteet huomioitu riittävästi. Tämän opinnäytetyön aineisto tuo esiin juuri näitä arjen kokemuksia, joita valtakunnallinen selvitys ei välttämättä tavoita.

Tutkimustulosten arvioidaan olevan hyödyllisiä yhteistyötaholle, sillä niistä nousee esiin kehittämiskohteita, joihin voidaan vaikuttaa organisaatiossa. Esimerkiksi työn resursointia kehittämistyöhön voidaan parantaa varaamalla lukukauteen yksi tai kaksi päivää, jolloin opiskelijat eivät ole paikalla ja henkilöstö voi keskittyä asioihin, joita ei ehditä käsitellä arjen lomassa.

Tutkimus tarjosi myös työyhteisölle mahdollisuuden reflektoida tapahtuneita muutoksia ja haastatteluihin osallistuminen herätti keskustelua, jonka avulla toimintatapoja on alettu

kehittää. Kehittämistyö on nostettu aiempaa suuremmaksi prioriteetiksi, mikä voidaan nähdä tutkimuksen merkittävänä vaikutuksena.

Tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää laajasti, koska aineisto on kerätty rajatusti ja pieneltä joukolta osallistujia. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena ei ole kuitenkaan tilastollinen yleistettävyys, vaan syvälinen ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä. Tulokset tarjoavat arvokasta tietoa kyseisen organisaation ja vastaavien tahojen kehittämistyön tueksi. Yleistettävyyden sijaan voidaan puhua siirrettävyydestä: tutkimuksen tuottamia havaintoja voidaan hyödyntää muissa samankaltaisissa konteksteissa, mikäli toimintaympäristöt ja olosuhteet ovat riittävän vertailukelpoisia (Rytivaara, ym., 2022).

Oppivelvollisuusiän noston vaikutusten tutkiminen TUVA-koulutuksessa on yhteiskunnallisesti merkittävää, sillä se liittyy suoraan nuorten hyvinvointiin, osallisuuteen ja koulutukselliseen tasa-arvoon. Tulokset voivat tukea päätöksentekoa ja kehittämistyötä, jotta jokaisella nuorella olisi mahdollisuus löytää oma polkunsaa.

Tuloksista ei voida varmuudella erottaa koronaepidemian ja sen aikaisen etäopetuksen vaikutuksia niistä muutoksista, jotka oppivelvollisuusiän nosto on tuonut TUVA-koulutuksen arkeen. Varmaa on kuitenkin, että työntekijät tuovat esiin muutoksia, ja esimerkiksi ovat huomanneet koulukuntoisuuden heikentyneen.

Jatkotutkimuksen aiheeksi olisikin tärkeää nostaa koulukuntoisuuden juurisyyt: eli miksi koulukuntoisuus on heikentynyt ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat. Pelkkä ilmiön toteaminen ei riitä, vaan tarvitaan syvempää ymmärrystä taustalla olevista sosiaalisista, psykologisista ja rakenteellisista tekijöistä. Lisäksi olisi hyödyllistä tutkia, mitä konkreettisia toimenpiteitä koulukuntoisuuden vahvistamiseksi voitaisiin kehittää, erityisesti nivelvaiheen koulutuksissa kuten TUVA-koulutuksessa. Tämä voisi sisältää esimerkiksi palveluiden saatavuuden arviointia, varhaisen tuen malleja ja moniammatillisen yhteistyön rakenteita.

LÄHTEET

- Ahtaanluoma-Kettunen, E. (2023). *Kuka on syrjäytynyt? – Syrjäytymisen paikantuminen 2020-luvun Suomessa* [pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto]. UTUPub. https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/174700/Opinnayte_Ahtaanluoma-Kettunen_Emilija.pdf?sequence=1
- Ahtiainen, R., Pulkkinen, J. & Jahnukainen, M. (2021). The 21st Century Reforms (Re)Shaping the Education Policy of Inclusive and Special Education in Finland. *Education Sciences*, 11(11), 750. <https://doi.org/10.3390/educsci11110750>
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. (2024). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*. <https://arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2025/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%20C3%84YTET%20C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202025.pdf?t=1739803988>
- Azevedo, V., Carvalho, M., Fernandes-Costa, F., Mesquita, S., Soares, J., Teixeira, F. & Maia, Â. (2017). Interview transcription: Conceptual issues, practical guidelines, and challenges. *Revista de Enfermagem Referência*, 4(14), 159–167. <https://doi.org/10.12707/RIV17018>
- Baïdak, N., & Sicurella, A. (2019). *Compulsory education in Europe: 2019/20*, European Commission. <https://data.europa.eu/doi/10.2797/643404>
- Bergtold, J. S., & Shanoyan, A. (2024). Assessment of group formation methods on performance in group-based learning activities. *Frontiers in Education*, 9. <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1362211>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The “what and “why of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- DiCicco-Bloom, B., & Crabtree, B. F. (2006). The qualitative research interview. *Medical Education*, 40(4), 314–321. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2929.2006.02418.x>
- Eskola, J. & Suoranta, J. (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. (9. uud. p.) Vastapaino.
- González, M., Loose, T., Liz, M., Pérez, M., Rodríguez-Vinçon, J. I., Tomás-Llerena, C., & Vásquez-Echeverría, A. (2022). School readiness losses during the COVID-19 outbreak: A comparison of two cohorts of young children. *Child Development*, 93(4), 910–924. <https://doi.org/10.1111/cdev.13738>
- Hammond-Price, C., Bond, C., Hatton-Corcoran, S., & Lyons, R. (2025). An analysis of UK local authority emotionally based school avoidance (EBSA) guidance. *Educational Psychology in Practice*, 41(3), 332–352. <https://doi.org/10.1080/02667363.2025.2486161>

- Helsingin Sanomat. (24.5.2025). *Oppivelvollisuuden laajentaminen on nostanut vain aavistuksen peruskoulun jälkeisten keskiasteen opintojen läpäisyyä*. Helsingin Sanomat. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000010597001.html>
- Hilli, P., Ståhl, T., Merikukka, M., & Ristikari, T. (2017). Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskelmasta. *Yhteiskuntapolitiikka*, 82(6), 670–681. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2017121455844>
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2015). *Tutki ja kirjoita* (20. p.). Tammi
- Hokkanen, L. (2017). Empowerment valtaistumisen ja voimaantumisen dialogina. Teoksessa M. Mäntysaari, A. Pohjola & T. Pösö (toim.), *Sosiaalityö ja teoria* (s. 277–296). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Husband, G. (2020). Ethical data collection and recognizing the impact of semi-structured interviews on research respondents. *Education Sciences*, 10(8), 206. <https://doi.org/10.3390/educsci10080206>
- Ikäheimo, S. K. (2015). *Meta-analyysi syrjäytymisvaarassa olevien nuorten yhteiskunnallisista kustannuksista* [Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto]. Helda. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/f2ba0a14-6b80-427c-ab8a-76adf6f3bbad/content>
- Isola, A.-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S., & Keto-Tokoi, A. (2017). *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa*. (Työpaperi 33/20217). Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf
- Jokinen, A. (i.a). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat*. Tampereen yliopisto, Tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-nakokulmat/>
- Juhila, K. (i.a.). *Teemoittelu*. Tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>
- Jussila, A. (2022). *Oppivelvollisuuden laajentuminen loi TUVAn*. TAMKjournal. <https://sites.tuni.fi/tamk-julkaisut/pedagogiset-ratkaisut/oppivelvollisuuden-laajentuminen-loi-tuvan-ari-jussila/>
- Järvinen, T. (2020). Social background and labour market careers of young people: A comparison of two cohorts of Finnish young people not in employment, education, or training (NEET). Teoksessa K. Brunila & L. Lundahl (Toim.), *Youth on the move: Tendencies and tensions in youth policies and practices* (s. 37–56). Helsinki University Press. <https://doi.org/10.33134/HUP-3-3>

- Kilpeläinen, P., & Rumpu, N. (2025). *Koulupudokkaat toisen asteen oppivelvollisessa koulutuksessa* (Karvin tiivistelmät 3:2025). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_T0325.pdf
- Klein, M., & Sosu, E. M. (2024). School attendance and academic achievement: Understanding variation across family socioeconomic status. *Sociology of Education*, 97(1), 58–75. <https://doi.org/10.1177/00380407231191541>
- Kolleck, N. (2025). *Rethinking social participation in education: A multi-level framework for inclusive school development*. *Zeitschrift für Bildungsforschung*, 15, 629–642. <https://doi.org/10.1007/s35834-025-00498-1>
- Koulutuskeskus Sedu. (13.12.2023). *TUVA-koulutus, perehdytyskansio*. Haettu 14.4.2024. Koulutuskeskus Sedun TUVA-koulutuksen sisäinen Teams-kanava.
- Kuronen, I. (2010). *Peruskoulusta elämäkouluun: Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäkulusta peruskoulun jälkeen*. Tutkimuksia 26/ Koulutuksen tutkimuslaitos. Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-3890-1>
- Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta 1215/2020. <https://finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/2020/1215/ajantasa/2025-06-27/fin>
- Lehikoinen, M. (2025). *Minne unohtui TUVA-koulutus, kun oppimisen tukea uudistettiin?* OAJ. <https://www.oaj.fi/>
- Lehtonen, O. & Kallunki, V. (2013). *Nuorten aikuisten syrjäytymiskierre*. *Janus* 21 (2). 128–143. <https://journal.fi/janus/article/view/50693>
- Liamputtong, P. & Sanipreeya, Z. (2021). Stigma, discrimination, and social exclusion. Teoksessa P. Liamputtong (toim.), *Handbook of social inclusion: Research and practices in health and social sciences* (s. 1–15). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-48277-0_6-2
- Luovi. (i.a.). *Telakka-malli – yhteistyötä vaativan erityisen tuen opiskelijan hyväksi*. <https://luovi.fi/telakka-malli/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (i.a.). *Ryhmäytyminen ja sen merkitys koulussa*. <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/ryhmayttaminen/>
- Myllykoski-Laine, S., Jokio, K., Kalalahti, M., & Kiilakoski, T. (2024). Kouluun ja opintoihin kiinnittymisen tukeminen oppivelvollisuusikäisten koulutuksissa. *Karvin julkaisut*, (10:2024). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_1024.pdf

- Määttä, S., Pelkonen, J., Lehtisare, S., & Määttä, M. (2020). *Kouluakäymättömyys Suomessa: Vaativan erityisen tuen VIP-verkoston tilannekartoitus* (Raportit ja selvitykset 2020:9). Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kouluakaymattomyys-suomessa>
- Niilola, M. (9.12.2016). SAK: *Oppivelvollisuuden nosto torppaamaan nuorten syrjäytymistä*. Yle. <https://yle.fi/a/3-9342293>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM). (1.1.2025). *Oppivelvollisuuslain tarkentaminen ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kehittäminen*. OKM. <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM009:00/2025>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM). (2022). *TUVA-koulutuksen lainsäädäntö* [PDF]. <https://okm.fi/documents/1410845/121652986/Piritta+Sirvio.pdf/ddb53950-a510-b1da-9836-d9e3a7a01b40/Piritta+Sirvio.pdf?t=1653402586245>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM. (i.a.-a.). *Henkilökohtaistaminen ammatillisessa koulutuksessa*. <https://okm.fi/ammattikoulutus/henkilokohtaistaminen>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM. (i.a.-b.). *Oppivelvollisuuden laajentaminen*. <https://minedu.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ. (2022). *Ammatillisen koulutuksen ilmapuntari: Amis uudistusten keskellä – missä mennään ja miltä tuntuu*. OAJ:n jäsenkysely 2022. https://www.oaj.fi/globalassets/julkaisut/2022/oaj_ammattillisen_koulutuksen_kysely_final.pdf
- Opetushallitus. (i.a.). *Mitä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)?* <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-tutkintokoulutukseen-valmentava-koulutus-tuva>
- Oppivelvollisuuslaki 1214/2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2020/20201214>
- Owal Group Oy. (2024). *Selvitys tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) toimivuudesta*. Opetus- ja kulttuuriministeriö. https://owalgroup.com/wp-content/uploads/2024/06/TUVA_raportti_19.6.2024.pdf
- Pöysä, S., Kiuru, N., Muotka, J., Sorkkila, M., Palmu, M., Perander, K., Lerkkanen, M.-K., & Pakarinen, E. (2024). Parents' perceptions of their child's school adjustment during the COVID-19 pandemic: A person-oriented approach. *European Journal of Psychology of Education*, 39, 4025–4045. <https://doi.org/10.1007/s10212-024-00831-8>
- Raimondi, E., & Vergolini, L. (2019). Everyone in school: The effects of compulsory schooling age on drop-out and completion rates. *European journal of education*, 54(3), 471–490. <https://doi.org/10.1111/ejed.12356>

- Rytivaara, A., Lätti, J., Härkönen, S., & Wallin, A. (2022). Suuntaviivoja eläytymismenetelmätutkimusten luotettavuuden arviointiin. Teoksessa *Kasvatuksen muuttuvat työ- ja toimintaympäristöt: 10 eläytymismenetelmätutkimusta* (s. 313–338). Tampere University Press. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202203172587>
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006a). Mitä laadullinen tutkimus on: lyhyt oppimäärä. *KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullinen-tutkimus-ja-teoria/>
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2006b). Koodaus. *KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_2_2.html
- Saldaña, J. (2021). *The coding manual for qualitative researchers* (4. painos). SAGE Publications.
- Salminen, J., Lehtonen, P., Rikala, S., Kuusisto, A.-K., Luoma-Halkola, H., Puumala, E., Sointu, L., Wallin, A., & Häikiö, L. (2023). *Osallisuuden kehät: Näkökulmia hyvinvoinnin muotoutumiseen*. Focus Localis. <https://journal.fi/focuslocalis/issue/download/7929/1264>
- Sedu. (i.a.). *Hallinto ja päätöksenteko*. <https://sedu.fi/tietoa-sedusta/hallinto-ja-paatoksenteko/>
- Seuri, A., Uusitalo, R. & Virtanen, H. (23.1.2018). *Pitäisikö oppivelvollisuusikä nostaa 18 vuoteen?* https://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/wordpress/wp-content/uploads/2018/01/Seuri_Uusitalo_Virtanen_2018.pdf
- Sosiaalialan Ammattikorkeakoulujen verkosto (SOAMK). (2023). *Sosiaalialan tutkinnot, kompetenssit ja suositukset*. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>
- Sun, X., & Holt, D. (2022). Student engagement and voice in higher education: students' perceptions. *Journal of Learning Development in Higher Education*, (23). <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1464861.pdf>
- Suomen Vanhempainliitto. (17.6.2019). *Mikä on koulun lapsikuntoisuus?* <https://vanhempainliitto.fi/mika-on-koulun-lapsikuntoisuus/>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL. (2023). *Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL. (i.a.-a). *Nuorten hyvinvointi ja osallisuus*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-hyvinvointi>

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL. (i.a.-b). *Nuorten syrjäytymisen ehkäisy*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy>
- Tietoarkisto. (i.a.). *Koodaus*. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_2_2.html
- Toukola, L. (2017). *Oppilaiden osallisuus – näkökulma uuteen opetussuunnitelmaan* (Pro gradu -tutkielma). Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/101701>
- Tuckman, B. W. (1965). *Developmental sequence in small groups*. Psychological Bulletin, 63(6), 384–399. <https://doi.org/10.1037/h0022100>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (2020). *Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin ohje 2020*. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023* (TENK julkaisuja 2/2023). https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- UNESCO. (2017). *A guide for ensuring inclusion and equity in education*. UNESCO. <https://doi.org/10.54675/MHHZ2237>
- UNICEF. (2012). *School readiness: A conceptual framework*. United Nations Children's Fund. <https://www.unicef.org/media/113291/file/UNICEFConceptualFramework.pdf>
- Virtanen, M. (5.9.2024). *Kymppiluokat korvanneesta opetuksesta on tullut niin kysyttyä, että osa jää ilman paikkaa*. Yle. <https://yle.fi/a/74-20108686>
- Virtanen, T., & Pelkonen, J. (2023). *Poissa porukasta: Vahvista kouluun kiinnittymistä ja puutu poissaoloihin*. PS-kustannus.
- Wimmer, C. (2024). Exclusions and marginalisation. Teoksessa S. S. Jodhka & B. Rehbein (toim.), *Global Handbook of Inequality*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-97417-6_118-1
- World Bank. (i.a.). *Social inclusion*. <https://www.worldbank.org/en/topic/social-inclusion>

LIITTEET

Liite 1. Tietosuojalomake

Liite 1. Tietosuojalomake

Haastattelun tarkoitus

Tämä haastattelu on osa opinnäytetyötäni ja siihen tehtävää tutkimusta, jonka tavoitteena on selvittää, miten oppivelvollisuuslain uudistus on vaikuttanut TUVA-koulutukseen. Kerään tietoja ymmärtääksemme paremmin lakiuudistuksen vaikutuksia ja millaisia muutoksia se on tuonut. Haluan nostaa esille mahdollisia epäkohtia, sekä myönteisiä kehityssuuntia. Haastattelun kesto on noin 45–60 minuuttia. Haastattelut suoritetaan viikkojen 49–51 aikana.

Henkilötietojen käsittely

Haastattelun aikana kerään seuraavia tietoja:

- Nimi
- Haastattelutallenteet (äänite/video)
- Mahdolliset muistiinpanot

Haastattelutallenteet säilytetään salassa ja niitä käsitellään vain tutkimustarkoituksiin. Tiedot poistetaan tutkimuksen päätyttyä, viimeistään 31.12.2025.

Oikeus peruuttaa suostumus

Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voit peruuttaa suostumuksesi milloin tahansa ennen haastattelun loppua. Jos päätät peruuttaa suostumuksesi, kaikki kerätyt tiedot poistetaan.

Tietojen jakaminen

Kerättyjä tietoja ei luovuteta ulkopuolisille ilman suostumustasi, mutta tutkimuksessa voidaan käyttää anonymisoituja tietoja julkaisua varten. Haastattelut litteroidaan, jonka jälkeen äänitiedostot hävitetään.

Yhteystiedot ja lisätiedot

Jos sinulla on kysyttävää tästä tietosuojalomakkeesta tai haluat lisätietoja tutkimuksesta, ota yhteyttä:

- Katja Järvenpää
- katja.jarvenpaa@seamk.fi